

1733, 3a AA
~~242~~
206

SINGVLARIA CAPITA
EX
HISTORIA
TRIVMVRATVS
AD
ILLVSTRANDVM IVSRO-
MANORVM PVBLICVM ET
PRIVATVM PETITA.

EXERCITATIO IVRIDICA
QVAM
IN ACADEMIA VIADRINA
ILLVSTRIS IVRECONSULTORVM ORDI-
NIS CONSENSV
PRAESIDE
D. IOANNE GVILIELMO
HOFFMANNO
DIE XVIII. IVL. clo 1000XXXIII.
H. L. Q. C.
DEFENDET
MARTINVS WILHELMVS MVNDT,
HAMBVRGENSIS.

FRANCOF. ad VIADRVM,
Litteris SIGISMVNDI GABRIEL. ALEX.

EXERCITATIONIS CONSPECTVS.

- §. I. *Instituti ratio.*
- §. II. *Octavius in D. Iulii testamento arrogatus. Qua iura competierint arrogato per testamentum ante latam legem curiatam.*
- §. III. *SCium post necem Caesaris de amnestia conditum. Acta Caesaris & ita Leges Iulia confirmantur. Lex Antonia de Dictatura tollenda.*
- §. IV. *Turba, quas excitauit Amatius Pseudo-Marius. Pena eiusmodi impostorum. Ara D. Iulio in busto posita & euersa. Iacobi Gutherii errores bini. D. Iulio sanguine humano sacrificatur.*
- §. V. *Interpolatio actorum & commentariorum D. Iulii. Leges perniciose quas M. Antonius sub nomine Iuliarum proposuit. Lex de ciuitate Siculorum. Alia de restitutione exulum.*
- §. VI. *Leges Antonia maximam partem reipubl. noxia. Lex iudiciaria siue de tertia iudicum decuria. Alia de prouocatione eorum, qui de vi & maiestate damnati essent. Alia de prorogatione prouinciarum.*
- §. VII. *Lex Antonia de agris diuidendis. Alia de Pontifice maximo a collegio creando. Francisci Hottomanni error. Alia lex de permutatione prouinciarum.*
- §. VIII. *Leges & decreta de diuinis Caesaris Dictatoris honoribus.*

)

§. IX.

- §. IX. *M. Brutus legibus soluitur. Prator urbanus plures quam decem dies ab urbe abesse non poterat. Cicero ius libera legationis habens proficiscitur. Varia de legationibus liberis.*
- §. X. *Cesar Octavianus reipubl. opem fert aduersus M. Antonii furores. Sctum ne Caesar puer adpellatur. Euocatorum origo. Legatio ad Antonium. Ser. Sulpicius Ictus in ea moritur. Edictum Ædilium de funeribus. Paulus Manutius & Iacobus Gutherius refutantur.*
- §. XI. *Cesar Tribunatum plebis contra leges petit. A Senatu legibus annariis soluitur. Consulatum obtinet.*
- §. XII. *Lex Pedia in eo Consulatu aduersus Cesaris percussores lata. Decemviri rationum gesti a M. Antonio Consulatus repetundarum constituti.*
- §. XIII. *Triumuirorum fœdus. Eorundem nomen. Iidem fere erant ac apud Lacedæmonios ἀγροται. Iosephi Scaligeri lapsus. Qualis Triumuirorum magistratus fuerit. Qui eorum edictis non teneri debebant, iis a Senatu soluendi erant. Interpres Appiani reprehensus.*
- §. XIV. *Vectigalia a Triumuiris irrogata. Conferuntur cum vicefima hereditatum. Recte Augustum existimasse, vectigal hac vicefima lenius nullum introduci posse.*
- §. XV. *Leges sub Triumuiris latae. Lex de lictoribus Vestalium. Lex Falcidia. Ostenditur eam fu-*

fuisse astutum Triumvirorum inuentum, ad facilius obtinendum, quod hereditatibus ex testamento imposuerant vectigal.

§. XVI. Senatus & magistratus seruis inquinati. Senatores orcini. Maximus seruus quaesturæ candidatus. Barbarius Philippus seruus Prætor. A Iosepho Scaligero discessum. Dio emendatus. Serui inter milites tunc frequentissimi. Lex ne quis Senator gladiator esset. Varia de Senatoribus & equitibus in arenam scenamue. prodeuntibus.

§. XVII. Lex de mortuis intra duo millia passuum ab urbe non cremandis. Livia pregnantis a marito Casari elocatur. Communio uxorum. Simile exemplum in M. Antonii & Octavia nuptiis.

§. XVIII. Triumviri potestatem in alterum quinquennium sibi prorogant. Serui in Pompeianum exercitum profugi dominis redduntur aut necantur. Summa Augusti sollicitudo, ne ciuitas mancipiis inquinaretur.

§. XIX. Pompeio Consulatum per vicarium gerere contra pristinum morem conceditur. Prætor urbanus alias absentis consulis munus gerit. Consularia ornamenta tunc concedi solita. In coloniis dantur etiam ornamenta decurionalia. Quomodo accipiendus sit titulus decurionum in antiquis lapidibus libertis datus. Fabretti & Blanchini sententia expenditur. Pueri magistratus. Astrologi fugati. Sctum ne Senator latrocinii accusetur.

)(2

§. XX.

§. XX. Bibliotheca Octauiana. Bibliotheca Iuris ci-
uilibis ab Augusto congesta. Varia eius supellectiles
librariae. Bibliotheca Iuris in templo Apollinis Pa-
latini recondita,

§. XXI. Antonii testamentum ab Octauiano aperi-
tur. Cur hoc factum adeo reprehendatur. Eo
lasam esse Vestalium sanctitatem. Mos Romano-
rum testamenta aliasque tabulas apud Vestales
deponendi. Caesar in bello contra Antonium fecia-
lis.

§. XXII. Monarchica Caesaris Octauiani potestas.
Regis & domini titulum recusat. Expenditur
notissimus Dionysii Periegetæ versiculus quo Au-
gustus & filii eius C. & L. Caesares reges vel do-
mini appellantur. Quid proprie sit *ἀναξ*. Non in-
telligi hoc versu Augustum eiusque filios.

§. XXIII. Census Senatorum. Numerus patritio-
rum suppletur. Lex Senia. Refutantur qui eam
pro Scto habent.

§. XXIV. Conclusio.

§. I.

§. I-

Dni Augusti acta faciemque iuris Romanorum publici & privati, quæ cum ipse rerum potiretur, fuerit, exponere animus erat. Cuius tractationis initium non altius quam a sexto ipsius Consulatu repetendum esse videri poterit. Ceteros enim annos a nece Cæsaris vsque ad a. u. c. DCCXXVI. triumuiratus fere occupat, maximaque rerum omnium perturbatio, vt qui iuris illorum temporum historiam texeret, non legum faciem delineandam, sed trium hominum libidinem & furores describendos sibi sumfisse videretur. Postquam vero M. Antonio ad Actium victo, Lepidi etiam auctoritate obsolescente, summa rerum ad Cæsarem Octavianum venerat, ipse sexto demum Consulatu potentie securus que Triumviratu iusserat, aboleuit (a) & tunc

Pace data terris animum ad ciuilia vertit

Iura suum legesque tulit iustissimus auctor. (b)

A

At-

(a) Tacit. Lib. III. Annal. Cap. XXVIII. (b) Ovid. Metamorph. XV. v. 832.

Atque vti rectius de Triumvirorum ætate vsurpari potest, quod de temporibus Cæsarianis iactasse Cas- sium APPIANVS auctor est (c) ἑδεις νεμος, ἕτε ἀριστοκρα- τικὸς κύριος, ἕτε δυναμικὸς ἐκ τῶν, ita ab hoc Consulatu plane alia rerum facies, quando restituta vis legi- bus, iudicii auctoritas, senatui maiestas, leges la- tæ salubriter, vtiliter emendatæ sunt. (d) Itaq; non ma- gnopere laborandum videbatur de iis temporibus, quibus ob armorum strepitum siluere leges, aut de iis iuribus, quæ turpissimis Triumvirorum consiliis fi- xa, pacata post republica æmulisque remotis Augus- tus refixit. At sunt tamen, quæ nec in his temporibus exponendis operam ludi persuadere queunt. Præ- terquam enim, quod aliquando iuuet fata legum in turbato reipublicæ statu nosse; tum etiam non omnia quæ sub Triumviratu statuta sunt, cum eo statim expirarunt, sed quædam vtiliter cauta nec ab Augusto cum ceteris abrogata diuturnam obti- nuerunt auctoritatem. Iam tum quoque in mul- tis fundamenta status monarchici iacta sunt, qui- bus summa, quam sensim sibi comparauit Augus- tus, potestas inniteretur. Quamobrem operæ præ- tium nos facturos existimauimus, si facta ab Idi- bus illis Martiis initio historiam iuris publici & pri- uati, quo tunc vsi sunt Quirites, paucis persequa- mur.

§. II. Itaque vt primum, quoniam Augusti præ- sertim acta exponere consilium est, ab eo ordiamur, quod

(c) Appian. de bell. civil. Lib. III. p. 1026. (d) Vellei. Paterc. Lib. II. Cap. LXXXIX.

quod ipsi reipublicæ capessendæ & ad summam potestatem adspirandi occasionem dedit; satis inter omnes constat, Octavium nostrum testamento C. Iulii Cæsaris in Nomen & familiam fuisse adscitum. Cuius adoptionis ratio paullo accuratius considerari meretur. Ac primum quidem sapienter a Cæsare hunc adoptandi modum prælatum esse reliquis NICOLAUS DAMASCENVS (e) recte iudicat. Ita enim de Cæsare: ἔγνω μὲν οὖν καὶ πρὸς τὸν παῖδα ἀποδεῖξαι, δεδιώς δὲ μὴ ἐλπίδι τοσαύτης τύχης ἐπειρεθείς ὁ Φιλίπποις εὐδαιμόνους τρεφόμενος ἐπέσει, ἐκλάθειτο ἀρετῆς, καὶ ἐκδιαιτηθεὶς, συνέκρυψε τὴν γνώμην. Constituerat quidem & ante eum adoptare, sed metuens ne tanta spe elatus, quod solent qui in summa felicitate educantur, a virtute descisceret, vitæ tamque mutaret, arcanum tenuit hoc consilium. Simili fere postea consilio Pertinax Imp. filium, cui iam natales imperium destinauerant, educavit, quippe qui teste DIONE (f) οὐκ ἠθέλησε, τὸν υἱὸν πρὶν παιδευσθῆναι οὐτε ὄγκω (ita enim legendum esse viri docti recte monent, cum vulgo legatur ὄγκω) καὶ τῇ ἐλπίδι τῇ ἐκ τοῦ ὀνόματος διαφραγεῖν. Cæsar igitur testamento C. Octavium ex dodrante heredem instituit, in ima vero cera etiam in familiam nomenque adoptavit, quod præter SVETONIUM (g) permulti veterum auctorum prodiderunt, quorum testimonia collegit BARNAB. BRISSONIVS. (h) Quæ cum Octavio Apolloniæ tum degenti & Cæsarem in Parthos moturum præstolanti simul cum patris nece nunciarentur, non dubitavit sta-

(e) Nicol. Damasc. de vit. Aug. c. XII. (f) Dio lib. LXXIII. p. 833. (g) vit. Iul. Cæs. cap. 83. (h) de formulis Rom. Lib. VII. p. 601.

tim & hereditatem adire & acceptare nomen. Hac de re, quam ipse tamen retulerat (i) subdubitare DIO(k) videtur, quando Octavianum nomen Cæsaris demum lege de adoptione sua lata, vel tantum *ex non nullorum sententia* *ωργελευν* *δουειν* statim post patris mortem adita etiam hereditate assumisse commemorat. Veteres sane magno consensu omnes nomen Cæsaris ab Octavio statim cognitis auunculi nece populique voluntate assumtum esse commemorant, vt APPIANVS (l) PLVTARCHVS (m) FLORVS (n) VELLEIVS (o) aliique. Quod vti dubio carere existimo, ita amplius dispiciendum est, an iure Octavius ante Legem curiatam, qua alias arrogationes confirmabantur se pro Cæsaris filio nominisue herede gesserit, id quod potius negandum putarem. Sunt equidem, qui adoptionem per testamentum, aliquod certe, quamquam non plenum ius filii dedisse existimant, ita vt tantum iurium quorundam peculiarium obtinendorum causa v. e. iuris patronatus in paternos libertos opus fuisset lege curiata. Et fateor, qui ita sentiunt præsidium aliquod reperire apud APPIANVM (p) qui ideo tantum testamentariam Octavii adoptionem lege curiata fuisse confirmandam censeat, vt ipsum C. Iulii Cæsaris ditissimi sequerentur liberti. Ast nec aliquod ius filii nec ius nominis ferendi Octavio ante solemnem illam legem competuisse pu-
ta-

(i) Dio. Lib. XLV. p. 271. (k) Id. Lib. XLVI. p. 321. sq. (l) de bello civil. Lib. III. p. 833. (m) in vita Bruti. p. 994. (n) Epitom. Liuian. Lib. CXVII. (o) Lib. II. Hist. Cap. 60. (p) de bello civil. Lib. III. p. 947.

tauerim. DIO (q) certe οὐδὲν τι ἕτε ἀρεσθῆν τὴν προσγοροῦσαν οὐτε ἐπὶ πάντας εἶχε, πρὶν δὴ ἐκ τῆς πατρῆων αὐτῆν ἐβεβαίωσται. Neque constanter hoc (Cæsaris) nomen gerebat , neque ab omnibus ita adpellabatur , antequam adoptio more maiorum esset confirmata. Et hoc est quod ad Atticum CICERO (r) scribit: Nobiscum hic perhonorifice & amice Octavius , quem quidem sui Cæsarem salutabant , Philippus non , itaque ne nos quidem , quod ita fieri vix potuisset si Octavio testamentum aditaque ex eo hereditas iura nomenque filii tribuissent. Nec quemquam tamen mouere potest, quod eum aliis locis Cicero in Senatu & ad Quirites ante latam de adoptione legem Cæsarem Caii filium adpellauerit, præsertim vbi de Octavio ob res præclare gestas ornando sententiam dicit: (s) Quod C. Cæsar Caii filius pontifex, pro prætore &c. Nam sicut Octavius nomen Cæsaris non iure, sed vt eo faceret ἀναγωγίας ἀρχὴν, (t) & vt veteranorum amicorumque patris animos sibi conciliaret, assumfit; ita Cicero, qui antea, vt diximus, illud nomen Octavio dare dubitabat, mox quando adolescens M. Antonii furores reprimere eoque ipso de republ. bene merere visus est, constanter eum C. Cæsarem Caii filium adpellat. Ita turbatus reipubl. status etiam in hac adoptione aliquam produxit ἀναγωγίαν, adeo vt nunc Octavius ab omnibus, imo & a BRUTO (u) cuius omnium maxime intererat, ne cum nomine etiam patrem vlciscendi quædam cupido ad eum transfret, Cæsar appellaretur. Verum si ita Octavio per testamentum in nomen heredita-

A 3

ta-

(q) Lib. XLVI. p. 322. (r) Lib. XIV. ep. 12. (s) Philipp. V. cap. 17. (t) Plutarch. in Bruto cit. I. (u) Cicer. Ep. ad fam. Lib. XI. ep. 10.

tatemue adscito opus adhuc fuit lege curiata, quid est quod Tiberius ab Augusto iam more maiorum arrogatus, testamento demum patris nomen gerere iussus sit? quid quod Liuiæ idem obtigerit? si nulla in adoptione testamenti vis. Sane SVETONIUS (x) *Heredes, inquit, instituit primos Tiberium ex parte dimidia & sextante, Liuiam ex parte tertia, quos & ferre nomen suum iussit.* De Tiberio falsum est, quod demum ex testamento datum ipsi acceptumue sit nomen, id enim testibus tot eius numis viuo Augusto patre cufis simulac arrogatus erat gessit, & cum Castoris ac Pollucis templum dedicaret, se Claudianum inscripsit auctore DIONE (y) haud secus ac pater qui post adoptionem Octauii nomen commutauerat in Octauiani. Accuratius ergo TACITVS (z) de sola Liuia: *Tiberium & Liuiam heredes habuit, Liuia in familiam nomenque Augusta assumebatur.* Et profecto illa postea Iuliæ & Augustæ nomen gessit. Ita veteres lapides (a) ita fragmentum fratrum Arualium. (b) Neque tamen, quod sciam, vllibi legitur Liuiæ adoptionem lege curiata fuisse confirmatam. Nimirum quamuis in tanta principum potestate & senatus adulatione pristini moris vestigia lecta non sint; tunc tamen, cum Octavius patris hereditatem adiret, oportebat eum potentia nondum securum ius filii non armis solum sed & legibus, præsertim contra Antonium, qui vt FLORVS testatur (c) *cunctis artibus cooptationem Iuliæ gentis inbibere non desinebat, munire.* Itaque vt paucis totum hoc arrogationis negotium
ex-

(x) *vit. Aug. Cap. 101.* (y) *Lib. LV. p. 567.* (z) *Lib. I. Annal. Cap. 3.* (a) *Gruteri Inscript. p. CCXXXIV.* (b) *Id. p. CXVII.* (c) *Lib. IV. Cap. 4.*

expediamus, Octavius cognitis auunculi testamento rerumque vrbanaum statu nomen Cæsaris statim assumpsit, non iure sed vt paternorum amicorum sibi conciliaret animos, quod hæcenus ostendimus. Postea teste APPIANO (d) apud C. Antonium M. Fratrem prætorem vrbantum se accipere adoptionem professus est, idque per scribas in acta referri curauit. Nimirum prætoris auctoritatem in adoptione necessariam fuisse ibidem Appianus notat, quod quidem de ea quæ fit per æs & libram verissimum est, cum sit legis actio; de arrogatione vero, qualis est hæc Octauii, dubitauerim. Denique lata est Lex curiata, Octaviusque *ἢ τὰ νομίζουσα* in familiam Cæsaris transiit (e) idque tunc singulare fuit, quod Octavius cum Q. Pedio Consul factus, ipse de sua arrogatione legem tulerit. APPIANVS (f) *ὅτι δὲ τὸ νόμιμον ΕΛΤΟΝ ΕΙΣΠΟΙΗΤΟ τὰ πατρὶ ἀδελφῆ κατὰ νόμον νεφελίου ἐστὶ ἐν τῷ δήμῳ γινώσκου τὴν θέσιν.* Sacris peractis rursus seipsum in patris familiam inseruit lege curiata, oportet enim arrogationem per populum (male interpret per plebiscitum) fieri. Atque ita vere Cæsaris filius patris ad exemplum strenue se composuit ad opprimendam iuxta æmulos suos populi Romani libertatem.

§. III. Iam vt filium rerum gestarum sequamur, postquam perpetrata nece Cæsaris percussores in Capitolio, Antonius veste consulari abiecta salutem sibi quæsiuerant, magnaue rerum esset confusio, vt iterum Lepidus forum militibus occupauit Antonius confirmato animo Senatam in ædem Telluris conuocat. Ibi a se fundamenta pacis i-

sta

(d) Lib. III. de bello civili p. 866. (e) Dio Lib. XLVI. p. 321. (f) Lib. III. de bello civili p. 947.

ita esse Cicero gloriatur factō Scto, quo omnium discordiarum memoria aboleretur, seu vt Dio ait (g) *μὴδενὰ μὴδενὶ μνησκαιῆσαι* more & verbis ab Atheniensibus petitis. (h) Quod vti præclare de republ. sperare iubebat, ita opus videbatur militum, apud quos gratissima manebat Cæsaris memoria, animos placare, qui magno in metu versabantur, ne iis priuarentur, quibus erant a Cæsare donati. Nimirum in dubium vocabatur, ferendane sint an rescindenda omnia Cæsaris acta, & ita, quod ad nos proprie pertinet, magnum imminebat Legibus Iulii periculum. Inter acta enim, quæ quis togatus in republ. gessit, leges inprimis eminent. Ita CICERO (i) *Ecquid est, quod tam proprie dici possit actum eius qui togatus in republica cum potestate versatus sit quam lex? Quære acta Gracchi, leges Sempronie proferentur; quære Sulla, Cornelia; quid? Cn. Pompeii tertius consulatus in quibus actis constitit, nempe in legibus; a Cæsare ipso si quæreret, quidnam egisset in urbe & toga, leges multas responderet se & præclaras tulisse.* Ita qui Cæsarem *τύραννον*, percussores eius *τυραννοκτόνους* clamabant, non poterant non vrgere actorem eius & ita inprimis Legum Iuliarum rescissionem. Nihil enim, (vt iterum Ciceronis acerrimi huius sententiæ defensoris verbis (k) vtar) *tam σέλιον, quam τυραννοκτόνους in cælo esse, tyranni facta defendi.* Omnium profecto legum iniquissima dissimillimaque legis Romæ habebatur, quam L. Flaccus interrex de Sulla rulerat (l) **VT OMNIA QVAECVMQVE ILLE FECISSET ESSENT RATA**; ita enim lege
ty-

(g) Dio. Lib. XLIV. p. 257. (h) Cicer. Philipp. I. cap. 1. (i) Philipp. I. cap. 7. (k) Cicero ad Attic. XIV. 6. (l) Cicer. agrar. IV. cap. 2.

tyrannus atque regnum in republica constitutum esse manifestum erat. Verum vt Valeria illa Lex aliquam habebat excufationem, quod non tam hominis quam temporis lex esse videretur; ita quicquid clamitaretur, actis Cæsaris probatis & confirmatis Romam non regno sed rege tantum liberatam videri, (m) omnesque adhuc regiones tueri natus, otii tamen pacisque caussa ea defendi necesse erat. (n) Factum Sctum (o), lata de Cæsaris actis lex (p), iisque sedati militum animi, simulque confirmata, quæ impugnari cœperat, Legum Iuliarum auctoritas. Ne vero populo Romano metuendum esset, ne quis in posterum viuus regnum armis occupet, mortuus ob pacis otiiue studium regnet, illud tollendum videbatur, quod vtrumque. Cæsarem nimirum atque Sullam adeo armauerat, nempe Dictatura. Hinc ejus honos in perpetuum sublatus est (q) & ut APPIANVS refert, ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐψηφίσαστο μὴ ἐξέιναι τὰ κατὰ μνησκίαν αἰτίαι ἀπὸ δικαιοσύνης, ἀλλὰ μᾶλλον ἐψήφισεν, μὴ λαβεῖν δεδομένην ἢ τὸν ἐκ τῶν δὲ ἡνὸς ἀπεργασθεῖσθαι ὑπονοεῖ πρὸς τῶν ἐντοχόντων εὐαρεσθεῖσθαι. Antonius retulit, ne cui liceat ullam ob causam de Dictatura referre, neue cui dictaturam oblatam accipere, qui contra fecerit, eum a quouis impune posse interimi. Locupletissimus testis nobis est Cicero id & Lege & SC. referente M. Antonio Consule fuisse cautura. Ad singulare enim, inquit, (r) M. Antonii factum festi-

B

(m) Cicer. Ep. famil. Lib. XII. ep. I. (n) Cicer. ad Attic. Lib. XVI. ep. XVI. ad Plancum. (o) Dio Lib. XLIV. p. 257. (p) Cicer. Philipp. V. c. 4. (q) Epitom. Lian. Lib. CXVI. (r) Cic. Philipp. I. c. 1.

festinat oratio. Dictaturam quæ vim iam regie potestatis obsederat, funditus ex republ. sustulit de qua ne sententias quidem diximus. Scriptum Senatusconsultum, quod fieri vellet, attulit. Quo recitato auctoritatem eius summo studio secuti sumus, eique amplissimis verbis per Senatusconsultum gratias egimus. conf. Philipp. V. c. 4.

§. IV. Itaque ad recuperandam libertatem quasi signo quodam sublato, prospiciendum erat, ne antiqui & sopiti dudum motus Marianæ factionis recrudescerent, præsertim cum Amatius humillimæ sortis homo, vel vt a VALERIO MAXIMO (s) appellatur Herophilus equarius medicus, qui se C. Marii filium ferebat, non tantum apud credulam plebem seditiones moueret, sed & a coloniis veteranorum compluribus & municipiis splendidis, collegisque fere omnibus patronus adoptaretur. Si qui sibi falsum nomen imposuerit, genus, parentesue finxerit, quo quid alienum interceperit, possederit, (t) ex recentiore SCto Legis Corneliæ de falso poena coërcebatur. Eo vero tempore, de quo nos agimus, diuersimode in eiusmodi impostores animaduersum est. C. Iulius Cæsar sub quo iam cæperat caput extollere ille Pseudo-Marius, decreto suo eum extra Italiam relegauit. (u) Qui cum post Cæsar's necem in urbem rediisset, & de Senatu interrimendo cogitaret, interfectus est, vncusque ipsi impactus. (x) Quod quamuis VALERIUS MAXIMVS iussu Senatus factum esse velit, notauit tamen APPIANVS (y) solius id M. Antonii, aut certe, vt Cicerone

(s) Lib. IX. Cap. XVI. n. 1. (t) L. 13. D. ad L. Cornel. de fals. Paull. Rec. sent. V. 25. 11. (u) Val. Max. c. l. (x) Cic. Philipp. I. c. 1. Epitom. Lian. CXVI. (y) Lib. III. de bell. ciuil. p. 856.

cero vult simul collegæ eius Dolabellæ facinus fuisse. Et quamquam illud *παράνομον* videbatur, interfectus enim erat indicta caussa, lubenter tamen, vt perutile reipublicæ probauit senatus (z) laudauit quoque passim CICERO. (a) Alios postea eiusmodi impostores Imp. Augustus triremibus affixit, vel simili sustulit supplicio, vt nonnullis nos docuit exemplis VALERIVS MAXIMVS (b) conf. ad locum PAVLLI supra allegat. notam CVIACII. Quoniam vero is qui C. Marium & ita aliquam cum Cæsare interemto cognationem simulabat, coacto hominum audacium globo magnum eius percussoribus minitabatur malum, merito prospiciebat seueritas consularis. Saxonum enim crucemque Edicto Dolabella interminabat ei, quicumque aliquem eorum læserit, iisque suppliciis seruos ac ingenuos qui officinam, in qua Cæsaris statuæ constabantur, incenderant, afficiebat. CICERO (c) *Mihi quidem, inquit, videtur Brutus noster iam vel coronam auream per forum ferre posse, quis enim audeat violare proposita cruce aut Saxo?* quam seueritatem & alibi prædicat. (d) Neque minus illam, qua idem Dolabella aram a plebe eodem impostore duce Cæsari interfecto in busto erectam, euerterat. Erat in moribus positum Romanis erigere Diis Manibus aras siue eo, quo condita erant ossa loco, siue alio, de quibus erudite & copiose egerunt viri doctissimi IAC. GVTHERIUS (e) HENR. NORISIUS (f) & BERN.

B 2

MONT-

(z) Appian. *cit. l.* (a) Philipp. I. c. 1. ad Attic. Lib. XIV. ep. 8. (b) Lib. IX. Cap. 16. (c) ad Atticum XIV. 16. (d) Philipp. I. c. 2. ad Atticum XIV. 15. (e) de iure Man. Lib. II. Cap. 19. (f) Cenotaph. Pisanis. Diff. III. p. 381.

MONTAVCONIVS. (g) Cum vero alias vel vnica, quibus Diis Manibus, vel binæ, quarum altera Diis superis sacrificaretur, collocari solerent aræ; Amatius & qui eum sequebantur ex plebe Cæsari ipsi properata quadam *deus sacra* sacra eo loco facere cõperant. V. C. IACOBVS GV'THERIVS (h) contra DIONIS (i) & APPIANI (k) auctoritatem id quod plebs in honorem Cæsaris extruxerat aram fuisse negat, Ciceronis testimonio motus, qui (l) binis locis non aram sed columnam occiso erectam esse memorat & execratur. Eam vero columnam haud aliam esse putat, quam quæ teste SVETONIO (m) a plebe prope XX. pedum lapidis Numidici in foro statuta erat; in quo bis lapsum puto virum doctissimum. Quamuis enim Cicero de columna tantum loquatur, Brutus tamen & Cassius Prætores in litteris eodem tempore ad Antonium Consulem datis (n) diserte de ara posita & euerfa scribunt, *putesne nos, inquietos, tutos fore in tanta frequentia militum veteranorum, quos etiam de reponenda ARA cogitare audimus.* Dein id quoque falsum esse videtur, columnam vna cum ara præeunte Amatio Cæsari positam, non esse diuersam ab illa cuius mentionem fecerat SVETONIVS. Ad hanc enim, vt ipse TRANQVILLVS auctor est longo tempore plebs sacrificare votaue suscipere, & controuersias quasdam interposito per Cæsarem iureiurando distrahere perseuerauit; illam de qua hic agimus mox euerterat Dolabella: hæc duce

(g) *Itin. Ital.* p. 202. (h) *de iure Manium. Lib. II. Cap. V. § XIX.* (i) *Lib. XLIV. p. 267.* (k) *Lib. III. de bello ciuil. p. 356.* (l) *Philipp. I. cap. 2. ad Artic. XIV. 15.* (m) *vit. Jul. Caf. cap. 85.* (n) *Cicer. Ep. fam. Lib. XI. 2.*

duce Antonio Consule in rostris cum *ἐπισημῶν* PARENTI OPTIME MERITO posita erat (o); illam ut modo dictum est Amatius cum turba sua *ἐν τῷ τοῦ πνεύματος χάριτι* erexerat. Ita perspicuum, opinor, erit, & aram & columnam ab Amatio erectam, a Dolabella euerfam esse, diuersamque fuisse ab altera M. Antonii, quæ diutius plebi diuinis honores Cæsari exhibituræ inseruit. Ob illius verò euerfionem ita Consulem CICERO prædicat (p) *de saxo; in crucem; columnam tollere; locum illum sternendum locare; quid quæris? heroica!* Nimirum consul loco, cui columna araque impositæ fuerant, ad sternendum locato demonstrare voluisse videtur, eum esse purum minimeque aliqua religione obstrictum. Ceterum illa Dolabellæ *δεισιδαι* parum profuit reipubl. decretis postea Cæsari honoribus diuinis, excitatisque aris nouis, in quibus hostias bonis omnibus execrandas patri incendit filius Cæsar. Erat alioquin sacrificium humani sanguinis adeo Romanis impium, ut qui hominem immolauerit, sanguine eius litauerit tempore PAVLLI (q) humilior beftiis obiiiceretur, honestior capite puniretur. Tunc vero ipse Cæsar cum in bello aduersus L. Antonium fiducia Consulatus fraternæque potentia res nouas molientem, Perusiam obsideret, caperetue, trecentos (r) vel ut DIO (s) auctor est quadringentos utriusque ordinis patri inactavit, hostiarumque more ad aram D. Iulii tot senatores & equites

Viuentes rapit, inferias quos immolet umbra.

B 3

§. V.

(o) Cic. ad fam. XII. 3. (p) ad Attic. XIV. 15. (q) Paulus rec. sent. V. 23. 16. (r) Sueton. vit. Aug. Cap. 15. (s) Lib. XLVIII. p. 5611

S. V. Ea vero consilia omnia, quæ de recuperanda libertate nonnulli optimatum ceperant impotens M. Antonii dominandi cupido turbabat. Qui cum post Cæsaris necem primum libertati fauere simulasset, plebisque animos in multis offendisset, mox contra eam a senatu satellites nactus, palam nouas res moliri, interpolatisque Cæsaris commentariis multarum ciuitatum atque dynastarum gratiam sibi conciliare vel potius emere cœperat. (r) Acta Cæsaris pacis & otii causa senatum inuitum probasse modo ostendimus; ea vero confirmatione Antonius, qui omnia quæstu suo, non autem Cæsaris dignitate metiebatur ad stabilendum, quod machinabatur, regnum, tollendasq; & faciendas sibi vriles futuras leges abutebatur. APPIANO teste (u) actorum Cæsaris interfecti commentarii τὰ ὑπομνήματα τῆς δολοφονίας in Antonii ædes transferebantur. Faberium quoque Cæsaris scribam ita sibi habebat obsequentem, vt, quicquid placuisset, addere, demere vel mutare posset nullo negotio. Equidem Senatus ex Seruii Sulpicii sententia ipso quoque Antonio volente decreuerat *ὑπομνήματα τῆς δολοφονίας τῶν καίσιμων συναγελασθέντων ἢ ἀνατεθῆναι* (x) vel vt CICERO (y) ait *ne qua tabula post idus Martias vilius decreti Cæsaris aut beneficii figeretur*. Quod SCtum cum diu non ferret Antonius, placuit tandem vt ipse *Καλendis Junius de Cæsaris actis cum consilio cognosceret*. (z) Et quamquam nihil tum, nisi quod erat notum omnibus in C. Cæsaris commentariis reperie-

(r) Appian. de bell. ciuil. Lib. III. p. 858. (u) de bello ciu. Lib. II. p. 824. (x) Dio Lib. XLIV. (y) Philipp. I. 1. (z) Philipp. II. 39.

riebatur, subito tamen mutata omnia, chirographis & decretis commentitiis ab Antonio venditæ immunitates, ciuitates liberatæ, prouinciæ vniuersæ ex imperii populi Romani iure sublata, exules reducti, falsæ leges C. Cæsaris nomine & falsa decreta in æs incisa & in Capitolio fixa sunt; eaque omnia quasi ex actis Cæsaris sine consilio ne expectato quidem, quem Sctum præfixerat, termino M. Antonius comminisci ausus est. Acta alicuius, qui magistratum gerit, vel publica sunt vel priuata; ad illa leges, ad hæc chirographa, testamenta &c. referuntur. (a) In hæc quid sibi permisit Antonius non est huius loci prolixè inquirere; multis enim in ipsius & vxoris Fulviæ facinora Cicero in Philippicis inuehitur; sed id tantum agamus, vt quibus legibus non solum Cæsaris acta sed & vniuersam rempubl. peruerterit, pateat. Primum adfingebat C. Cæsari legem quasi in comitiis latam, vt Siculi ciues Romani fierent, de qua tamen ille viuis ne quidem cogitauerat. Quamuis enim Cæsar Dictator primus extra Italiam ciuitatem Romanam dare cœperit, eiusque conferendæ ius, quod antea ne senatus quidem nisi iussu populi exercebat, suo vindicauerit arbitrio; quamuis etiam idem Cæsar Latinitatem viuis Siciliæ concessisse videatur; nunquam tamen de ciuitate ipsi danda somniauit, quam nunc quasi ex ipsius commentariis impertiebat magna pecuniæ vi corruptus M. Antonius. Ita CICERO (b) *Sicis quam diligam Siculos, & quam illam clientelam honestam iudicem, multa illis Cæsar, neque me inuito: etsi Latinitas erat non ferenda:*
Verum-

(a) Cicero Philipp. II. c. 42. (b) ad Attic. XIV. 12.

Verumtamen! Ecce autem Antonius accepta grandi pecunia
 fixit legem a Dictatore comitiis latam qua Siculi ciues Ro-
 mani: cuius rei viuo illo mentione nulla. Nihilominus immor-
 talis nominis vir EZECH. SPANHEMIVS (c) ex PLINIO
 (d) obseruat plerasque Siciliae ciuitates longo post
 tempore Latinae tantum fuisse conditionis. Cuius
 rei causam subesse aliam puto nullam, quam quod
 anno sequente, vt Dio testis est (e), Vibio Pansa
 Consule id agente Leges & acta Antonii fuerint
 rescissa. Altera lex a Caesare numquam lata, sub
 eius nomine tamen ab Antonio promulgata, erat de
 exulibus. Hinc ex eo CICERO quaerit: (f) *Et de
 exulibus legem quam fixisti Caesar tulit?* Ante vero
 quam Antonius Caesaris actis ad suam coeperat ab-
 uti libidinem, de nullius fere exulis reditu cogita-
 tum erat. *Num qui exules (inquit idem CICERO (g))
 restituti? unum aiebat. praeterea neminem.* Postea subito
 mutatus commentitia hac lege omnes omnino re-
 stituit, vt vix tres aut quatuor omissi essent, qui in
 simili calamitate fuerint. Et hoc ipsum in ea san-
 ctione pungit Ciceronem, quod nec hos eadem di-
 gnos habuerit misericordia, vt ut etiam reliquorum
 reditus, quorum causam dissimilem Caesar iudi-
 cauerit, fuerint inquinati.

§. VI. Ac his quidem legibus sub Iuliarum no-
 mine promulgatis Caesaris acta lege ac Scito con-
 firmata impostor Antonius inquinauit. Accesserunt
 aliae suo, vt arbitror nomine latae, minime ta-
 men in republ. ferendae, tum quod ad subruenda
 quae seruari Senatus populusque Romanus iusse-
 rat

(c) *Orb. Rom. Exercit. I. cap. 14.* (d) *Lib. III. c. 8.* (e)
Lib. XLVI. p. 315. (f) *Phil. II. 32.* (g) *Phil. I. cap. 1.*

rat Cæsaris acta erant comparatæ, tum quod per vim latæ, Ioue tonante auspiciis omnibus neglectis. Eminebat inter eas LEX IUDICIARIA seu de tertia iudicium decuria quam non Cæsaris sed suo nomine ab Antonio promulgatam esse ideo fit verosimile, quod ipse eam in mandatis L. Pisoni & L. Philippo a Senatu ad se legatis redditis suam adpellauerit. (b) Nullæ sane sunt leges, quæ æque crebris in republ. Romana mutationibus fuerint obnoxia, quam iudiciariæ. Satis enim inter omnes constat iudicia primum penes Senatores fuisse, postea lege Sempronia ad equites translata, inde Seruilia, Livia & Plautia inter vtrumque ordinem communicata esse, donec Aurelius Cotta tertiam decuriam ex tribunis ærariis adiceret, quam Cn. Pompeius sua lege seruauit, Cæsar Dictator, vt equites & Senatores soli tamquam purissima pars ciuitatis iudicarent, sustulit. (c) In iudice autem & fortunam spectandam esse & dignitatem tum reipubl. vtilitas suadebat tum Iulia lex iusserat. Merito ergo de Antonia CICERO: (k) *Quid? ea lege, quæ promulgata est de tertia decuria iudicum, nonne omnes iudiciariæ leges Cæsaris dissoluuntur, & vos acta Cæsaris defenditis, qui leges eius euertitis?* Nimirum in hanc decuriam centuriones legebantur, neque id nouum videri poterat, patebat enim eis iudicatus Legibus Aurelia, Pompeia & Iulia. Id non ferendum erat, quod censum antea finitum tolleret Lex Antonia, & vnumquemuis, qui ordinem duxisset, quacunque demum fuerit fortuna, in hanc decuriam allegi iuberet. Dein præ-

C

præ-

(b) Cicer. Phil. VIII. 9. (c) Sigon. de antiqu. Iure Ciu. Roman. Lib. II, c. 18. (k) Phil. I. c. 8.

præter hos iudices constituebantur manipulares, & alaudæ ex ea legione, quam nomen ipsum prodebat, non esse Romanam, sed ex Gallis Transalpinis lectam. (1) Quamuis vero ita sordidissimus quisque nec opinans ad iudicandum vocaretur, tamen his haud contentus Antonius, cum antesignanos, manipulares & alaudas iudices se constituturum professus esset, aleatores, exules & Græcos legit, (m) homines partium suarum audacissimos, quos aliter saluos esse non posse prouidebat. Festiue de eiusmodi Græculo iudice CICERO: (n) *Quæro igitur si Lysides citatus iudex non responderit, excuseturque Areopagites esse, nec debere eodem tempore Romæ & Athenis res iudicare: accipietne excusationem is, qui questioni præerit Græculi iudicis modo palliati modo togati? An Atheniensium antiquissimas leges negliget?* Scilicet hæc erant illa tempora, vt eiusmodi sordidorum iudicum nomina ad ærarium deferrentur, iisque crederetur regnum iudiciale, magna illa pars reipublice iam labascentis & debilitatæ. Tanti tamen perniciofa Lex M. Antonio Cos. videbatur, vt in ea ferenda quæuis *διορτυσία* illudque antiquissimum ius, quod loue tonante cum populo agi nefas sit, negligeret, deque ea maximo imbri, tempestate, ventis, procellis, turbinibus, inter fulmina & tonitrua ageret, ac inter præcipuas pacis leges, quas L. Pisoni & L. Philippo reddiderat, eam quoque præscriberet: *ne Lex sua iudiciaria abrogetur.* Altera rogatio qua Cæsaris acta euertebantur erat de *prouocatione*. Nempe popularis homo M. Antonius propugna!

(1) Sueton. vit. Jul. Cæs. cap. 24. (m) Philipp. V. cap. 50
(n) ibidem.

gnacula illa ciuium Romanorum Leges Porcias & Sempronias noua munire constituerat accessione, fanciendo vt de vi & maiestate damnati. si velint, ad populum prouocent. (o) Ita dum iis prouocatio dabatur, quibus aqua & igni interdici Leges Iuliæ iufferant, non solum acta Cæsaris rescindebantur, sed id etiam agebatur, vt nemo ex istis legibus reus fieret. Cum enim nemo facile reperiri posset, qui horum criminum reum vel accusando vel condemnando multitudini a reo conductæ se obicere auderet, manifestum erat, has leges plane tolli, & impediri quæstiones aduersus seditiosos ciues & tribunicios furores perquam salutare. Accedebat tertia lex prioribus nihilo melior, qua tempus, quo tenebantur prouinciæ Consulares & prætorix, prorogabatur. Tulerat enim C. Cæsar ne prætorix prouinciæ plusquam annum neue plusquam biennium consulares obtinerentur, quam legem utilissimam, & optima reipubl. sæpius flagitamam CICERO (p) prædicat. Nunc vero Tribuni plebis de prouinciis contra acta Cæsaris ille biennium hic sexennium rogauerant, lege prius lata quam scripta & promulgata, neglectis etiam, vt in iudiciaria ab augure Antonio non solum auspiciis sed & Legibus Cæcilia & Didia, Iuniaque Licinia, quibus promulgatio per trinundinum imperabatur.

§. VII. Non acquieuit in his M. Antonii furor, quin & agros populi Romani inuaderet, & fere omnem Italiam lege lata septemuiris quibusdam, quibus præerat L. frater diuidendam daret. Grauiissime, vt omnia Antonii facinora, & hoc CICERO

C 2

in

(o) Cicer. Phil. I. c. 9. (p) Phil. I. c. 8.

in Philippicis ^(o) exagitat, longe in eo meliorem fuisse C. Cæsarem ratus, qui, quocunque demum modo de republ. meritis sit, maluerit tamen paludes ficcare, vt suppeterent, quos suis divideret, agri; cum contra Antonius omni pudore exuto pecunias ciuium Romanorum æstimari, possessiones vrbanas ac rusticas notari, agrosque quos & quibus voluerit a septemuiris suis diuidi pateretur immo statueret. Hoc addo, non confundendam esse hanc Legem cum alia quam *de coloniis in agros deducendis* idem tulerat Antonius. Illam enim de qua modo dixi detestatur & abrogandam censet CICERO, hanc inter laudabiles Antonii sanctiones refert, & tantum, quod in eius rogatione auspicia fuerint neglecta, de integro ferendam suadet, *si quam legem*, inquit. *(r) de actis Cæsaris confirmandis, deue dictatura in perpetuum tollenda, deue coloniis in agros deducendis tulisse M. Antonius dicitur, easdem leges de integro, vt populum teneant, saluis auspiciis ferre placet.* Quoniam vero his legibus omnibus suo vel alieno nomine latis magnum reipubl. machinabatur malum, simulque providebat, non adeo prosperum consilia sua habitura esse exitum, nisi Lepidi animum sibi deuinciret, qui a Cæsare Dictatore magister equitum creatus, magna tum adhuc in auctoritate erat; ideo & hunc sibi conciliare studuit, non solum nuptiis inter filiam suam Lepidique filium contractis, sed dato etiam patri Lepido Pontificatu Maximo, lataque lege qua ius publicum Quiritium insane quantum peruertebatur. Cum enim sibi rem longe facilius cessuram, Lepidumque Pontifi-

ca-

(d) Phil. V. c. 3. & 7. VIII. c. 9. (r) Phil. V. c. 4.

catum Maximum citius a collegio Pontificum, quam a populo a quo alias semper in tributis comitiis Pontifex Maximus constituebatur, impetraturum speraret, legem rulit, qua ius creandi huius sacerdotis a populo ad collegium transferebat. Docet nos illud DIO (s) ὅπως γὰρ διὰ πάδας αὐτὸ ποίησιν ἐς τὰς ἱερέας αὐτῆς δὲ τῆς ἀμύνης τὴν εἰρήνην τε δεξιότητος ἐπιπλήρησιν. Quod ut ipsi facilius succederet, creationem Pontificis Maximi a populo ad collegium transtulit. V. C. FRANCISCVS HOTTOMANNVS in indice Legum Romanarum ita de hac Lege scribit: *Antonia de Sacerdotiis. Tullii L. Antonius, ut ius cooptandorum Sacerdotum a populo ad illorum collegium iterum transferretur.* At duplicis erroris virum doctissimum DIO arguit. Primum enim non L. Antonius sed frater eius M. Antonius tunc Consul postea Triumvir R. P. C. hanc legem rogauit. Dein ex eo, quem adscripsimus, loco manifestum est, non ius Pontifices cooptandi, sed Pontificem Maximum e collegio creandi populo adentum & ad collegas translatum esse. Equidem diuersimode in republ. Romana Sacerdotes creati sunt. Antiquissimis enim temporibus sufficiebantur a collegis, post legem Cn. Domitii Tribuni plebis a populo, ea Sullæ Dictatoris consilio abrogata iterum a collegio, donec hoc ius per leges Atiam & Iuliam C. Cæsaris ad populum rediret. Neque hoc mutatum est lege Antonia, sed mansit post necem Cæsaris, temporibus Triumviratus & Augusto etiam imperante. Eminentissimus Cardinalis NORISVS (s) ex inscriptione quantumuis lacera acute

C3

(s) Lib. XLV, p. 229. (t) Cenotaph. Pisan. Dissert. II. cap. 5. p. 124.

acute coniecit C. Cæsarem Agrippæ filium, quem cum fratre Lucio Augustus adoptauerat a Senatu populoque Romano in comitiis Kalatis creatum esse Pontificem; quod fieri non potuisset, si secundum HOTTOMANNI interpretationem Antonius hoc iure spoliasset populum. Scilicet de solo agebatur Pontifice Maximo, huius creationem a populo ad collegium sacerdotum transferebat, cum antea semper tributis comitiis fuerit peracta, vt multis VV. CC. NICOLAUS GRVCCIVS (u) & IACOBVS GVTHE- RIVS (x) ostenderunt. Neque tamen diu hoc iure per Antoniam legem introducto vfos esse Romanos arbitror. Non multis enim post latam legem annis ad populum rediisse ius pristinum ex APPIA- no (y) conici potest: ΤΟΙΣ ΔΕ ΔΗΜΟΤΙ ΤΗΝ ΜΕΓΙΣΤΗΝ ΙΣΧΥΟ- ΝΤΙΣ ΑΥΤΩΝ ΕΑ ΛΕΠΙΔΟ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙΝ, ΩΣ ΕΝΑ ΤΥΧΕΝ ΤΕΡΕΜΙΣΤΗΝ ΑΡΧΗΙ Γεννῆται, οὐκ ἔδεδχετο. Cum POPVLVS pontificatum maxi- mum a Lepido ad eum (Augustum) transferre vellet, ne- mini viuo adimi solitum, acceptare noluit. Ita dispositis omnibus ad euertendam rempubl. machinis vnum supererat, vt commodam ex qua ciuibus bellum inferre vrbemque opprimere posset sibi demandari curaret prouinciam. Actis Cæsaris semel probatis non ita aperte illis eripi poterant prouinciæ, qui- bus erant a Dictatore viuo destinatae. Syria tamen Cassio percussori Cæsaris data magnopere placebat Antonio; quam cum ipse petere vereretur, Dola- bellam collegam subornat, qui nihil moratus, ro- gatione eam a populo obtinuit, Macedonia interim An-

(u) de comitiis lib. II. cap. 2. (x) de iure pontif. lib. I. c. 8.
 (y) de bell. ciuil. lib. V. p. 1178.

Antonio concessa. (z) Animaduertens autem citiorem Galliam, cui D. Brutus præerat, longe sibi fore opportuniorem, ex qua, si ita res ferret, Cæsaris exemplo ad urbem ducere posset exercitum, permutari cum Macedonia eam voluit, patribusque recusantibus (a) *Lege de permutatione prouinciarum* vi lata, (b) obtinuit.

§. VIII. Quamuis vero M. Antonius legibus, quas modo recensuimus, fere omnibus Cæsaris Dictatoris memoriam rescissis eius actis magnopere læderet; eam tamen alia ratione seruare atque consecrare studebat, consilio iterum pernicioso, quod inexpiabiles in rempubl. introduceret religiones. Equidem viuo adhuc Iulio Cæsari diuinos honores decretos, ipsumque Antonium Flaminem eius constitutum esse, DIO auctor est (c) *Διαπεάντων (Καίσαρος) ἄνθρωπος Ἰούλιον προσηγορευσάν, καὶ ναὸν αὐτῷ τῇ ἀπειθείᾳ ἀντὶ πενεθῆναι ἐχθροῦν, ἰσθῆα σφίσι τὸν Ἀντωνίου ὡσπερ πρὸς Ἰούλιον προσηγορευόμενον.* Diuum Iulium eum adpellarunt ipsique Iulie Clementie templum dedicari decreuerunt, creato sacerdote M. Antonio, quasi Flamine eius. Propter hoc Sacerdotium grauiter hinc & inde in Antonium inuehitur CICERO: (d) *Est ergo, inquit, flamen ut Ioui, ut Marti, ut Quirino, sic D. Iulio M. Antonius? Quid igitur cessas? cur non inaugurare? sume diem? vide qui te inauguret: collega sumus nemo negabit. O detestabilem hominem, siue quod tyranni sacerdos est, siue quod mortui! Ipse etiam Antonius legem de variis Cæsaris honoribus ad populum tulerat, v. c.*

vt

(z) Appian. de bell. ciuil. Lib. III. p. 860. sq. (a) Ibid. p. 882. (b) Epitom. Liuian. Lib. CXVII. (c) Lib. XLIV. p. 243. (d) Phil. II. c. 43.

vt mensis Quintilis, quod in eo Cæsar natus erat, Iulius adpellaretur teste MACROMIO. (e) Sed hanc rogationem viuo adhuc Dictatore latam esse EXDI-ONE (f) intelligere mihi videor, haud secus ac illam vt quintus dies ludorum circensium Cæsari tribueretur. (g) Sperabant autem, qui rempubl. saluam cupiebant, fore vt hæ execrandæ religiones interfecto Cæsare euanescerent. Eo tendebat euerfio aræ, qua plebs Iulio sacrificabat tamquam Deo; neque alia causa erat quod quinto ludorum Circensium die nemo esset prætextatus; immo Antonius Flamen constitutus inaugurationem, quam Cæsar viuis ipse forsan impediuerat, post eius necem petere verebatur. Nunc autem coacto Senatu Consul de supplicationibus Cæsari decernendis referebat, & SCrum impetrabat, quod merito detestatur CICERO (h) quia hac ratione parentalia cum supplicationibus miscebantur, & decretis mortuo, cuius sepulcrum extabat diuinis honoribus inexpiables religiones in rempubl. inducebantur. Quæ Sacra cum primus institueret religiosus augur M. Antonius, mirum non erat, si pius erga patrem C. Iulius Cæsar Octavianus his inhæreret vestigiis, diuinisque D. Iulii honores præsertim apparente stella noua, quæ superstitiosæ plebeculæ fidem de Cæsaris immortalitate fecerat, seruaret, imo & au-geret. (i) Multa denique huic *ἀποθεώσεως* adiecta sunt cum Octavius Antoniusque & Lepidus Triumviri essent R. P. C. vt hoc consilio quo nomen D. Iulii *ἀποθεώσεως* curabant, sibi eius vestigia in acqui-
ren-

(e) Saturn. II. cap. 12. (f) loc. cit. (g) Cicer. Phil. II. c. 43. (h) Phil. I. c. 6. (i) Dio Lib. XLV. p. 273.

rendo potentatu legentibus, maiorem procurarent securitatem. (k) Tenemus ergo præcipuas quas tunc ius Romanorum publicum & primaria eius pars sacrum annitente Antonio subiit mutationes; Tenemus Leges Antonias non omnes quidem, sed post necem Cæsaris latas, quam recensionem nostram, si quis cum catalogis Legum, quas viri docti texuerunt, conferre dignetur, deprehendet, eos parum diligenter in illarum commemoratione esse versatos.

§. IX. In tanta rerum omnium perturbatione, dum Antonius aperte res novas moliebatur, veterani Cæsaris interfecti desiderio magnum percussoribus malum minitabantur, pauci vero inter ipsos Confulares hos libertatis defensores tueri aut vellent, aut auderent; facile providere M. Brutus & Cassius poterant, se suosque in vrbe nullo modo tutos esse posse. Qui cum metu inimicorum de secessu cogitarent, Senatus ne fortissimi reipubl. vindices fugere viderentur, rei frumentariæ procurationem eis concessit. Verum nec ita Legibus satis conformis erat M. Bruti abitus. Eo enim, quo Cæsar interficiebatur, anno vrbanam Prætorem gerebat; & tamen inter omnes constat. Prætorem vrbanum non plus quam decem continuos dies Roma abesse potuisse. Vnum ergo supererat, vt a Senatu hac lege solueretur, id quod CICERO (l) his verbis indicat: *Cur M. Brutus te (Antonio) referente legibus est solutus, si ab vrbe plus quam decem dies absuisset?* Interim pro eo ludi Apollinares, quorum cura ad Prætorem spectabat, celebrabantur, ius

D vero

(k) Id. Lib. XLVII. p. 337. seq. (l) Phil. II, Cap. 13.

verò inter ciues dicebat Consul frater C. Antonius. (m) Nihil nos mouere pòteft, quod Bruti & Cassii complura Edicta Romæ propofita eſſe paſſim legamus. (n) Ea enim non vt alia Prætoria edicta de rebus ad huius magiſtratus iurisdictionem ſpectantibus erant concepta; ſed voluntatem Bruti & Cassii erga populum Romanum ſtadiumque libertatis & pacis declarabant, vt docent verba, quæ ex eiſmodi Edicto conſeruauit VELLEIVS: (o) *Libenter ſe vel in perpetuo exſilio victuros, dum reſpublica conſtaret concordia, nec vllam belli ciuiliſ præbituros materiam; plurimum ſibi honoris eſſe in conſcientia facti ſui.* Quemadmodum verò Prætoreſ, ita & alii ex optimatibus multi vrbe, in qua neque ſecuritati ſuæ neque dignitati conſultum videbant, cedendi conſilium ceperant. Non vltimus inter eos CICERO, qui de ſuo itinere *Quæ cum audire, inquit, (p) mallem quam videre, haberemque ius legationis liberæ, - - diſceſſi.* Erant alioquin legationes liberæ non ita laudabiles, a Cicerone certe ſæpenumero improbatæ, quod Sociis Romanorum imo & exteris nationibus eſſent oneroſæ, cum tamen eas ſui quiſque commodi non reipubl. cauſa ſuſciperet. Hoc innuit quândo *Atque illud, inquit, (q) circumſpiciſte mentibus, vnaque legatos noſtros homines auctoritate tenui, qui rerum priuatarum cauſa legationes liberas obeunt, tamen extera nationes ferre vix poſſunt. Graue eſt enim nomen imperii, atque id etiam in leui perſona pertimeſcitur, propterea*

(m) Pigh. annal. ad a. u. c. DCCIX. (n) Cicero Philipp. I. c. 3. ad Attic. XIV. ep. 20. XVI. ep. 7. (o) Hiſtor. Lib. II. Cap. 62. (p) Philipp. I. c. 2. (q) de Leg. agrar. contra Rull. II. Cap. 17.

pterea quod vestro non suo nomine, cum hinc egressi sunt, abutuntur, & de fociis: (r) An legationes sumere liberas, exigendi causa, sicut & tu ipse nuper & multi viri boni saepe fecerunt, rectum est? quod ego non reprehendo, socios video queri. Non autem satis decorum erat, sui commodi aut certe otii (s) causa & abusu auctoritatis, quam nomen tribuebat legati, fociis exterisque creare incommoda. Hinc in Consulatu suo eas plane tollendi consilium ceperat CICERO, quod ipse his verbis exponit: (t) Sed quæro, quid reapse sit turpius quam sine procuratione senator, legatus sine mandatis, sine villo reipubl. munere? quod quidem genus legationis ego consul, quamquam ad commodum Senatus pertinere videbatur, tamen approbante Senatu frequentissimo, nisi mihi levis- simus tribunus plebis tum intercessisset, sustulisset. Tamen minui tempus, & quod erat infinitum annuum feci. Ita turpitudine manet diuturnitate sublata. Neque ius nostrum has legationes adeo probat; nemo certe propter eas absens reipubl. causa abesse putatur, ut diserte docent ALFENVS (u) & VLPIANVS. (x) Ob hanc vel solam causam tamen in republ. ferendæ erant, ut Senatori, qui non merito suo in eum statum pervenerat, ut securus in vrbe esse non posset, haberet aliquam salva dignitate sua secedendi occasionem. Hinc eiusmodi liberam legationem interemto Cæsare sibi suisque petendi consilium ceperat D. Brutus (y) & qui hoc ius adeo exagitat ipse M. Tullius eo non solum uti volebat ad euitandos

D 2

P. Clo-

(r) pro L. Flacco cap. 34. (s) Cicer. de Leg. I. c. 3. (t) de Leg. III. c. 8. (u) L. 42. D. ex quibus causis. mai. (x) L. 14. D. de legation. (y) Cicer. Ep. fam. XI. 1.

P. Clodii furones (z) sed & reapse utebatur Antonio nouas res moliente. Petenda uero erat a Consule, non ab utroque, quamuis ne iracundum hominem Antonium commoueret se ad eum æque ac ad Dolabellam hac de re scripsisse CICERO commemorat. (a) Dein definitum erat legationis tempus SCTo supra commemorato, nec ultra annum extendendum uidebatur, quamuis postea Lex Iulia quinquennium concesserit, & indulgentia Consulibus nonnumquam tempus infinitum daretur, ut cum uellet introire, exire, legato liceret. (b)

§. X. Iam cum malum latius serperet, & M. Antonius lege de permutatione prouinciarum per vim lata Galliaque citeriore obtenta, D. Brutum, qui ei præerat, euicere conaretur, opportunum reipublicæ tulit auxilium C. Iulius Cæsar Octavianus. Is collectis, quanta poterat largitione, veteranis Antonio se opponere, Mutinamque obsidione, Senatuum uero metu liberare contendit, homo admodum adolescens & pæne puer. Sane, qui eum magnifice collaudabat M. Tullius aliique optimates initio semper puerum appellarunt, quod ægre tulit teste SVETONIO. (c) Ne autem magis ea re offenderetur, & a studio erga optimates remitteret, SCTo utabatur, ne quis eum puerum adpellasse uelit. Fidem facit SERVIVS: (d) *Decreuerat Senatus, ne quis Octavianum puerum diceret, ne Maiestas tanti imperii minueretur.* Grauis profecto SCTi formula. His enim uerbis, *minuisse imperii maiestatem* καταπεινωσέναι τὴν δεξιὰν Leges

(z) ad Attic. II. 14. & 19. (a) ad Attic. XV. 9. (b) ibid. epist. II. (c) uis. Aug. cap. 12. (d) ad Virgil. Eclog. I. v. 43.

Leges maiestatis Appuleia (e) & Iulia vtebantur. Ac erat profecto indignum Octavianum pontificem, pro prætore, quem veterani & legiones sequebantur appellare puerum, quamvis non negem ita ab ovidio vocari C. Cæsarem ab Augusto adopratum, etiam cum iam exercitui præfisset, de quo in Parthos moturo ita canit: (f)

Vltor adest, primisque ducem profitetur in annis

Bellaque non puero tractat agenda puer.

Cæsar ergo, vt modo dictum est, veteranos in suum rei que publicæ auxilium sibi adiunxit; qui cum iam missi essent, & nunc denuo militiæ nomen darent, originem dedere generi militum cui nomen apud Romanos *euocatorum* erat. Ita DIO (g) οὐκ ἔ-

των ἐστὶν ὁ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἡγουμένων ἢ οὐκ ἰσχυρῶν σύστημα, (ὡς Ἀνακλήτης αὐτὸς ἐπὶ τοῖς ἑλλησπυκτοῖς οὐκ ἐπιπέφυκτοι τῆς στρατείας ἐς αὐτὸν ἀσθενεῖς ἀνακλήσαντες ὀνομασθέντες) ἡγουμένων. *Ab his orta appellatio legionis Euocatorum vel Vocatorum, quos ἀνακλή-
τες quis Græce dixerit, quod impetrata missione militie ad
eam rursus vocarentur* Quamvis vero ita Cæsar filius

Antonio se obuiceret, D. Brutus etiam Galliam citeriorem a Cæsare Dictatore sibi destinam & hoc interfecto a Senatu datam aduersus eiusdem furores defenderet; nondum tamen in tanta armorum iniustitia hostis iudicatus erat Antonius. Contraria enim in studia scindebatur Senatus, dum pars, cuius caput merito dixeris Ciceronem bellum & Sctum de Antonio hoste iudicando flagitabat, pars siue pacis & otii studio siue ob aliquam cum Antonio necessitudinem legatos

D 3

qui

(e) Cicero de Orat. II. 25. (f) de arte amandi, Lib. I. (g) Lib. XLV. p. 276.

qui eum ad obsequium erga Senatum reduceret mittendos censeret. Mitior obtinebat sententia, proficiscebantur legati, & inter eos Seruius Sulpicius huius Decreti autor, ipsiusque legationis princeps. Cuius profectio magnum non reipubl. tantum sed & Iurisprudentiæ vulnus inflixit. Æger enim viam ingressus, morbo ingrauescente cum ad Antonii castra venisset animam efflauit, fortissimus Consularis. ICtus vero summæ auctoritatis, in quo vno, cum apud alios multos magnus esset Iuris ciuilis vsus, artem Cicero agnouisse sibi visus est. (b) Cuius viri memoria cum merito omnibus iuris cultoribus sancta esse debeat, optimo consilio imaginem eius Dissertatione perdocte scripta delineandam sibi sumisit V. C. EVERARDVS OTTO. Ponebatur ipsi statua, efferrebarur publico funere, de quo cum sententiam CICERO diceret in Philippica nona, quam SCALIGER merito diuinam appellare solebat, postremo loco (i) *Senatum*, inquit, *censere atque e republ. existimare, ædiles curules edictum, quod de funeribus habeant Ser. Sulpicii L. F. Lemonia Rufi, funeri remittere*, quod qua ratione accipiendum sit viri docti diuersimode sententiam dixerunt. PAVLVS MANVTIVS ea verba ita accipit, vt plus in funus Seruii Sulpicii erogari posset, quam per Edictum Ædilium, quo certus funeribus definitus esset sumtus, liceret; quod mihi quidem parum videtur vero simile. Primum enim dubito an Ædilium fuerit definire funerum sumtus edicto, qui iam legibus ipsis coercerentur. Sane extabat Lex Cornelia Sullæ Dicta.

(b) in Bruto c. 41. (i) Philipp. IX. cap. 7.

Etatoris de sumtibus funerum, de qua PLVTARCHVS
 (k) τὸν δὲ τῆς ταφῆς ὀφείλοντα τὴν δαπάνην νόμον αὐτὸς παρε-
 σεννοχῶς παρεῖν. *Legem vero de sumtibus funerum quam
 ipse tulerat neglexit.* Quod si etiam demus, edictum
 quod Aediles de funeribus habebant ad eorum sum-
 tus spectasse, quis tamen sibi persuadebit, ad fu-
 nera publica pertinuisse legem, qua priuatorum lu-
 xus reprimebatur, aut in funere quod Consul vel
 Prætor locare solebant, impetrandam prius fuisse
 edicti Ædilitii remissionem. Paulo aliter rem ex-
 plicat IACOBVS GVTHERIVS. (l) Ait enim M. Tul-
 lium in verbis supra descriptis Ædiles edictum non
 proposuisse, sed habuisse, dicere; iccirco proba-
 bile sibi videri extitisse de sumtibus funerum edi-
 ctum Censorium, quod vt alia SCA & plebiscita in
 æde Cereris adseruauerint Ædiles. At vero falsus
 est vir doctissimus quando Ædiles de funeribus a-
 liquid edixisse negat; contrarium enim ex marmo-
 ribus antiquis ostendit celeberrimus EVERARDVS
 OTTO. (m) Dein si hoc suum Edictum Censorium
 de funerum sumtibus propositum esse existimat,
 idem ipsi obstabit, quod modo opposuimus MA-
 NVTIO. Et qua demum ratione fieri potuisset, vt
 si quid Censoria seueritas vetuisset, eius remissio
 peteretur ab Ædili. Quod si in hac re aliquid de-
 finiendum est, accederem NORISTO (n) ita vt apud
 CICERONEM pro remittere legamus secundum quos-
 dam Codd. mittere & Edictum Ædilium illud exi-
 stimemus, non quod funerum sumtus definiebat,
 sed

(k) in vita Sulla p. 474. (l) de Jure Man. Lib. II. Cap.
 1. (m) in Dissert. de Ser. Sulpicio p. 87. (n) in Genotaph. Pi-
 san. Diss. III. c. 1. p. 395.

sed quo conuocabatur populus, & omnis pompæ solemnitas præscribatur.

§. XI. Ita Ser. Sulpicius etiam contemta, quam certissimam præuidebat, morte de republ. bene merere pacemque ac otium, quamuis irrito conatu. reducere contendebat. Neque intermittebat Cæsar Octavianus armis suis partes ad quas se contulerat tueri. Ast hanc operam se non gratis reipubl. dedisse volebat ad præmia adspirans, quibus obtentis multum infringebatur Legum de magistratibus & præsertim annariarum auctoritas. Iam primum antequam res ad arma peruenisset, aperte satis Tribunatum plebis petebat, quamuis esset patritius. Erat enim gens Octauiam iam inde a Seruii Tullii regis temporibus inter patritias, & quamquam procedente tempore ad plebem se contulerat, D. Julio tamen patritiorum numerum supplente inter eos iterum erat allecta. (o) Nimirum A. U. C. DCCIX. Fabio ac Trebonio Coss. exhausto patritiorum numero Cæsar Dictator lege Cassia alios sublegerat (p) inter quos noster etiam Octavianus teste NICOLAO DAMASCENO (q) Διατεθειτων δὲ ἐν τῇ πόλει, ὑπὸ τῆς βαλῆς διαδοκίμουται ἀπὸ τῶν πατρικίων. *Cum in urbe versaretur a Senatu patriciis adscriptus est.* Deinde cum iis temporibus Tribunatum pl. nemo posset gerere nisi qui esset Senator, siue quod ita cautum fuerit Atinio plebiscito (r) siue Lege Cornelia Sul læ Dictatoris (s), qua de re ipsi veteres ambigebant; maui-

(o) Sueton. vit. Aug. cap. 2. (p) Tacit. Annal. XI. 25.
(q) de vita Aug. cap. 15. (r) Gell. noct. Attic. XIV. 8. (s) Appian. de bello ciuil. Lib. I. p. 688.

manifestum erat obstare & hoc Octauiano, qui nec plebeius erat nec Senator. (r) Nihilominus tamen cum defuncto aliquo ex Tribunorum collegio ipse Flaminio cuidam, qui omnia, quæcunque sibi placuerint, ad plebem ferret, fauisset, intellecta populi voluntate, quod se ipsum legibus etiam inuitis Tribunum pl. creare constituisset, non sine ambitus nota hunc magistratum obtinere contendit, (u) quem & impetrauisset, nisi Antonius primum edicto μηδενί Κείσασθα ἐγχειρεῖν παρ' αὐτοῦ, dein ipsis quoque comitiis sublatis consilia omnia subuertisset. (x) Postea cum se ad optimates contulisset sumptis contra Antonium armis, varia ab ipso præmia petita, varia sponte a Senatu oblata sunt, siue vt gratiam referrent, siue vt, puerum ceu iactabatur, ornarent & tollerent. (y) Primum igitur imperium pro prætore, locum in Senatu prætorium, & ius magistratum quemuis, vt si quæstor fuisset, petendi, obtinuit. Ita CICERO (z) censet in cuius sententiam postea Sctum factum est: *Senatui placere, C. Cæsarem C. filium, pontificem, pro prætore, senatorem esse, sententiamque loco prætorio dicere; eiusque rationem, quemcunque magistratum appetit, ita haberi, vt haberi per leges liceret, si anno superiore quæstor fuisset.* Accedebant decreta alia multa perquam honorifica, de quibus consulendi VELLEIUS, (a) DIO, (b) PLVTARCHVS (c) aliique. (d) His vero omnibus ornabatur Octauianus

E nus

(r) Sueton. vit. Aug. Cap. 10. (u) Sueton. cit. l. (x) Appian. de bell. ciuil. (y) Lib. III. p. 386. Sueton. vit. Aug. Cap. 12. (z) Philipp. V. c. 17. (a) Lib. II. Cap. 62. (b) Lib. XLVI. p. 310. (c) in vita Ciceron. p. 687. (d) Epitom. Liuian. Lib. CXVIII.

nus vnde viginti annorum adolescens, neglectis legibus annariis, quod excusare CICERO conatur, (e) quamquam est magnus, inquit, illi etati honos, tamen ad necessitatem rerum gerendarum, non solum ad dignitatem valet. Neque mirum est Octaviani admodum adolescentis tam præclari de republ. meriti rationem haberi voluisse Senaturn, cum vel L. Egnatuleio, qui legionem quartam ad Cæsarem duxerat, triennio citius honores petere permiserit. (f) Ita lege annali solutus facile ad supremum magistratum adspirare poterat, quod ipse in monumento Ancyrano testatur:

- - EODEM ANNO ME SOLVTVM LEGIBVS CONSVLEM CVM FECISSET. - - -

Sibi enim imputaret Senatus poterat, quod homo viginti annorum id de quo sibi Scto spes facta erat nunc etiam invito amplissimo ordini extorqueret & Consulatum (vt SVETONIVS (g) loquitur) inuaderet, admotis hostiliter ad urbem legionibus, missisque qui sibi nomine exercitus deposcerent. Nec spe frustratus in locum Hirtii & Panfæ, qui in bello aduersus M. Antonium occubuerant Consul creatus est, καὶ ἐπὶ τῷ πρώτῳ μεγίστον ἐφάρχει ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡλικίᾳ (ὃ μὴ πρότερόν τι ἐγεγόνει) ὑπατεύσειν ἐμελλεν, multumque ea re elatus est, quod in illa etate (quod nemini antea obtigerat) Consulatum obtinuerit.

§. XII. Occupato pæne per vim Consulatu Cæsaris legibus novis dominatum quem machinabatur, stabilire contendit, seque ipsum statim, vt supra dictum est, lege curiata in D. Julii familiam inseruit.

Inde

(e) Philipp. V. c. 16. (f) Cicer. cit. l. cap. 19. (g) in vita Aug. cap. 26.

Inde sublato per legem aliam Scto, quo Dolabella hostis a Senatu iudicatus erat (h) ad id animum suum conuertit, vnde omnium bellorum initium & causam sumfisse videri volebat (i) nempe vt patris necem vindicaret, idque efficeret, de quo sæpe Homeri verficulos vsurpauerat:

Αὐτῆκα τεθνήσκων, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἐμελλον ἐτάξω

κτεινομένω ἐπιμύουεν - - -

Legibus ergo patris percussores aggrediebatur, iudiciaque constituebat, quod ipse in Monumento Ancyrano (k) profitetur

QVI in PARENTEM coniurationis Socii fuerant IN EXILIVM EXPVLI IVDICIIS LEGITIMIS - - -

Promulgata tunc est notissima Lex Pedia, quam alii Cæsari Octauiano ipsi (l) alii collegæ eius Q. Pedio, ceu ex ipso rogationis nomine manifestum est, tribuunt. (m) Qui dissensus veterum nullo negotio conciliari potest, si animaduertamus, quod de Q. Pedio duo (n) iudicat, eum non tam Consulem. Cæsarisque Octauiani Collegam, quam legatum eius ὑπαρχόν dicendum fuisse. Ita cum Q. Pedius ad populum de C. Cæsaris percussoribus tulerit, iure rogatio ab ipso nomen sumfit, eademque nec immerito Octauiano totius negotii auctori tribuitur. Hoc legitimorum iudiciorum furo ad opprimendos non solum Cæsaris percussores sed & omnes, quos sibi aduersari suspicabatur, infontes vtens statuit, vt de iis qui

E 2

Cæ-

(h) Appian. de bello ciuil. Lib. III. pag. 948. (i) Sueton. vit. Aug. Cap. 10. (k) Tab. I. (l) Epitom. Liuian. Lib. CXX. Dio Lib. XLVI. p. 322. Appian. de bello ciuil. Lib. III. p. 948. (m) Velleius Lib. II. cap. 69. Suetonius vit. Neron. c. 3. vit. Galba c. 3. (n) Lib. XLVI. p. 320.

Cæsarem interfecerint quæratut, absentes quoque damnentur, damnatis aqua & igni interdicator, accusatores autem honorem magistratumue, quos reus peractus gerebat, vacationem denique a militia ipsi liberique eorum obtinerent. (o) Audiebatur tunc dira vox præconis, Brurum aliosque libertatis Romanæ vindices citantis, ipso populo Romano ingemiscente. (p) Præsto erant accusatores, aliiue qui secundum formam iudiciorum illius temporis subscriberent? (q) ipsi denique iudices facinus, quod antea vt heroicum extulerant, nunc tabella data, lege iubente, armisque minantibus condemnabant. Alterum consilium, quo, vt SVETONIUS (r) testis est, in fuscipiendis, quibus Antonium & postea optimates quoque opprimere conabatur, bellis utebatur Octavianus tutela erat Legum & actorum omnium auunculi. Acta Cæsaris, vt supra ostensum est inuitus Senatus probauerat, rescisurus ea quauis occasione oblata, si sine tumultu reiue publicæ detrimento fieri posset. Cum vero Antonius Cæsaris actorum defensor constitutus multa tum publicis tum priuatis addiderit, ipsosque commentarios turpi corruperit quæstu; iam vero vires eius admodum fractæ essent & debilitatæ, opportunam rebatur Senatus vna cum commentis Antonii ipsa γήσια D. Iulii acta rumpendi, affulisse occasionem. Creabantur ergo Decemviri, qui rationem gesti consulatus ab Antonio poscerent ἐς ἐυθύνας τῆς ἀρχῆς seu potius ἐς ἀκύρωσιν ἢ ἐπὶ καίσιμος διαπεπραγμένων, qua de re agunt

(o) Dio *Lib. XLVI.* p. 322. (p) Plutarch. *in vita Bruti* pag. 996. (q) Velleius *Lib. II. Cap. 69.* (r) *vit. Aug. Cap. 10.*

gunt APPIANVS (s) & litteræ BRVTI AC CICERONIS a-
mœbææ. (t) Attamen quicquid ad frangendas &
refigendas Antonii leges abolendaque eius acta Vi-
bius Panfa Romæ, (u) Lentulus aliique in prouin-
ciis, (x) Decemuiri denique a Senatu constituti (y)
tentauerint, irrita nihilominus optimatium euanu-
ere vota, quos procedente tempore armorum ter-
ror eo adigebat, vt quicquid egerit Antonius. quic-
quid acturus esset, id omne Scto confirmarent. (z)

§. XIII. His vero & aliis, quas vltcrius com-
memorare non est huius loci, caussis animus O-
ctauiani a patribus alienatus, Antonio contra, quem
antea persequutus erat armis, reconciliatus erat, ad-
eo vt icto cum Antonio Lepidoque fœdere triceps
illud monstrum prodiret, Triumuiratus, essetque
orbis terrarum gentiumque domina

Facta tribus dominis communis Roma. (a)

Ac ne nouus ille & adhuc inauditus magistra-
tus Triumuirorum R. P. C. sine lege populo Ro-
mano obtrusus videretur, subornarunt Tribunum
plebis P. Titium, qui legem, quamuis per trinun-
dinum haud promulgatam ferret, originem tot in
vrbe prouinciisque malorum futuram. Qui hæc
iuxta alios memoriæ prodidit APPIANVS (b) subdit,
Græce Triumuiros *δεμοσις* dici posse qua appellati-
one Lacedæmonii vsi essent ad designandos magi-
stratus reipubl. constituendæ caussa creatos *ἢν δεχλω*
αὖ

E 3

αὖ

(s) de bell. ciuil. Lib. III. p. 936. (t) Lib. XI. ad fam. ep.
14. 20. & 21. (u) Dio pag. 315. (x) Ciceron. ep. fam.
Lib. XII. ep. 14. (y) Cicer. Philipp. XIII. c. 3. (z) Ap-
pian. de bell. ciuil. Lib. V. p. 1135. (a) Lucan. bell. ciuil.
Lib. I. v. 85. (b) de bello ciuil. Lib. IV. p. 957.

ἂν τις ἑλλήνων δῆμος ἀς οὐμᾶσειν ὁ καὶ Λακεδαιμόνιοι τοῖς κα-
 θισταμένοις τὰ ὑπήκοα ἐπίθεντο ὄνομα. Ex quibus verbis
 satis patet, memoriam fefellisse virum maximum
 IOSEPHVM SCALIGERVM (c) qui ἀγμοσᾶς Lace-
 δæmoniorum comparat cum Iuridicis Ale-
 xandriæ. Habuit omnino in animo locum
 APPIANI, quamuis eum non allegauerit; qui
 tamen manifesto non hos Iuridicos, sed Tri-
 umuiros, de quibus agimus, reipubl. constitu-
 endæ cum Spartanorum ἀγμοσᾶς confert. Aliter ac AP-
 PIANVS horum magistratuum nomen Græce vertit
 DIO (d) dum eos ἐπιμηλητάς ἢ διορθωτάς πρὸς τὴν διοίκησιν ἢ πρὸς
 κατὰς αὐτῶν πρᾶγματων describit; in numis vero antiquis
 simpliciter eorum nomen exprimitur Γ. ΙΟΥΑΙΟΣ ΚΑΙ-
 ΣΑΡ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ, ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΡΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ. Erant
 vero hi magistratus cum Consulari potestate ἀρχῶ-
 ἰων ἰσχυρότα ὑπάτοις (e) non tamen nisi in quinquenni-
 um, licet postea prorogatione alterum quin-
 quennium accesserit. Quamuis etiam pleraque
 vi tentarent, legesque vt libitum esset refigerent;
 omnia tamen populi iussu agere videri vo-
 lebant & quicquid in republ. innouabatur Tri-
 bunorum opera & plebiscitis confirmari curabant. (f)
 Hinc est quod, qui eorum sanctionibus teneri non
 debebant, eis a Senatu soluendi essent, haud secus
 ac a legibus in optima republ. latis. Ita cum Lu-
 cius M. Antonii auunculus e numero proscrip-
 torum, in quem relarus erat, ipsis Triumuiris volen-
 tibus esset eximendus, Planco Consuli negotium
 dabatur, vt ipsi Scto reditum procuraret. Testem
 ha-

(c) ad Eusebium p. 165. (d) Lib. XLVI. p. 326. (e) Lib. IV. p.
 157. (f) Dio Lib. XLVII. p. 328.

habemus APPIANVM (g) παρεσιέασεν ὁμοῦ Πλάγιοι ὁ
 πατέοντα καθόσον τῶ Λευκίῳ ψηφίσαντα. *Interpres ver-*
tit: Effecit tamen, ut Plancus consul plebiscito Luceium pena
eximeret. Imperite! ψηφίσαντα enim proprie non
 est plebem iure interrogare, neque hoc Consulis erat,
 sed potius Tribūni plebis. Et quamvis anti-
 quo iure cautum fuisset, ne quis legibus solueretur,
 nisi a populo; Senatus tamen hoc ius sensim sibi
 vindicauerat, quod frustra populo restituere cona-
 batur Cornelius Trib. pl. (h) Cumque ita, vt
 legibus soluatur Scto tantum opus esset, nihil ali-
 ud APPIANVS significare voluit, quam Planco Con-
 suli a M. Antonio iniunctum esse, vt de Lucii redi-
 tu ad Senatum referret.

§. XIV. Iam quas turbas inauspicatus ille Tri-
 umuirorum magistratus dederit, non est nostrum
 hoc loco prolixè edifferere. Qui horum tempo-
 rum historias contexuerunt diras proscriptiones,
 & æternæ maculæ exempla impietatis filiorum, v-
 xorum, libertorum & seruorum erga parentes, ma-
 ritos, patronos, dominosque, pauca etiam pietatis
 monumenta memoriæ prodiderunt. Eleganter
 PLVTARCHVS (i) de Triumuiris: οὕτως ἐξέπεσον διὰ
 θυμῶν καὶ λύσσης τῶν ἀνθρώπων λογισμῶν, μᾶλλον δ' ἀπίδει-
 ξαι ὡς οὐδὲν ἀνθρώπων θηρίων ἐστὶν ἀγριώτερον ἐξουσίαν πείθει
 πρὸς λάβοντος. *Ita ira & rabies omnem iis humanam ex-*
cussit mentem, imo docuerunt animal esse homine nullum saui-
us, si libidini habeat licentiam coniunctam. Nec cæde
& sanguine ciuium fatiati cum ad bella, quæ immine-
bant gerenda exhausto ærario pecunia opus esset,
 eos,

(g) s. l. p. 983. (h) Ascon. Pædian. in præfat. Corneliana
 Ciceron. (i) vit. Ciceron. p. 884.

eos, quibus etiam vitam quasi donauerant, bonis omnibus exuere, nouisque & miris vectigalibus excogitatis miseros Quirites enecare perrexerunt. Labet acerbissimas illas *δεκατέουσες* pensionesque a Pop. Romano exactas paucis perlustrare, vt exin illustrari queat quod de Lege Iulia vicesimaria *DIO* (*k*) memoria prodidit. Constat enim inter omnes ærario ciuilibus bellis fere exhausto multum profuisse vicesimam hereditatum, tributum tolerabile & facile heredibus extraneis (*l*) quod ita tamen onerosum Romanis videbatur, vt parum abfuerit, quin nouos motus aliquando excitasset. Quos vt comperceret Augustus, Senatores alia vectigalia minus acerba excogitare iussit, vt experiendo discerent, vicesima hereditatum lenius nullum induci potuisse. Ac profecto si quis vectigalia a Triumuiris vel a Senatu quoque in his turbis ciuilibus instituta cum hac vicesima compareret, dici non potest, quam sint ea grauiora & molestiora. Iam tunc, cum nondum Triumuirorum potentia coaluisset Senatui Antonium debellaturo de ærarii defectibus querendum erat, adeo vt Senatores necessarium iudicarent non solum vigesimam quintam suorum bonorum partem, sed & vectigal quatuor obolorum in singulas tegulas ædium, quas quisque vel haberet ipse vel ab alio conduxerit conferre (*m*) quod tamen, vt recte monet V. C. PETRVS BVRMANNVS (*n*) non fuit diuturnum, æque ac alia vectigalia quæ hic recenset. Mittimus direptiones

(*k*) *Lib. LVI. pag. 588. sq.* (*l*) *Plinius paneg. Cap. 37.* (*m*) *Dio Lib. XLVI. p. 312.* (*n*) *de vectigal. Rom. Cap. XII. p. 249.*

certa exigeretur, nunc hereditates, quæ ex testamento veniebant, certo modo delibarentur. (t) Imo cum res ad dissolutionem Triumviratus spectarent, dissidiaque inter Antonium & Cæsarem Octavianum gliscerent, quo maius bellum instabat, eo acerbius vectigal octauæ bonorum partis iis quibus certa facultatum summa esset, imperabatur. (u) Quæ omnia, si quis animo contempletur, non poterit non fateri, leue esse & facile tolerandum præ onerosis eiusmodi exactionibus introductum Lege Julia vicefimarum vectigal.

§. XV. Legum iuriumque fata, quæ Triumvirorum tempore fuerint, si quis scire auet, paucis edisserit: (x) νόμοις τε τὰς εὐρ ἀπέλειψαν τὰς δὲ ἀντετέγραψαν. *Leges refixerunt, fixeruntque alias; seu ut clarius dicatur, manu rexerunt omnia, iura Quiritium secundum libidinem suam metientes, desideriumque Populo R. excitantes temporum Cæsarianorum, in quibus regnum quidem fuerat, sed si cum Triumviratu conferas, aureum. Lusus enim ipsis erat iura sapientissimo maiorum consilio introducta, quæ circa magistratuum constitutionem & cooptationem sacerdotum versabantur, conuellere, immo ipsas illas leges sacras reipubl. propugnacula, quarum violatio ob abrogatum Tribunis pl. quibusdam magistratum Cæsari Dictatori odium fati acerbum conflauerat (y), nunc etiam cæsis sacrosanctis his magistratibus (z) plane tollerere*

(t) Appian. *Lib. V. p. 1128.* Dio *Lib. XLVIII. p. 375.*
 (u) Dio *Lib. L. p. 424.* (x) *Lib. XLVII. p. 335.* (y) Plutarch. *vit. M. Antonii p. 920.* Epitom. *Liuian. Lib. CXVI.*
 (z) Appian. *p. 966.*

re & eneruare. Pauca contra ferebantur leges
 quas aliqua æquitatis species commendabat. Licto-
 re, vt singulæ Vestales vterentur statuebatur, quia
 tunc, cum quædam a cœna rediret, sanctissimum
 earum sacerdotium, stupro vi illato, fuerat pollut-
 tum. (a) Postea Cn. Domitio Caluino & C. Asinio
 Pollione Coss. ferebatur LEX FALCIDIA (b) testamen-
 torum fulcrum, cuius auctoritas ob manifestam
 vtilitatem stetit inconcussa. Equidem sæpenume-
 ro miratus sum, quî fieri potuerit, vt in tanta ciui-
 tatis perturbatione, legibusque inter arma silenti-
 bus de rogatione adeo salutari cogitatio incidere-
 t. Et puto rationem reddi posse satis probabilem et-
 iam hanc legem primum Triumuirorum astutia
 ad augendum, quod de testamentis exigebant, ve-
 ctigal fuisse comparatam, postea vero sublato etiam
 Triumuiratu ob manifestam, quæ exin redundat,
 vtilitatem, retentam. APPIANVS (c) auctor est cir-
 ca tempora latæ legis Falcidiæ propositum esse a
 Triumuiris edictum εἰς Φέρειν ἢ μὴ τοῖς θεράνεσι τὰς
 κερημείας ὑπὲρ ἑκάστη τὸ ἥμισυ τῶν πέντε καὶ ἑκοσι δραχμῶν,
 ἀρισμείων ἐς τὸν πόλεμον τὸν Κασσίω τε καὶ Βερούτῳ, εἰς Φέρειν
 δὲ καὶ μῶρον τὰς ἐκ ΔΙΑΘΗΚΗΣ κληρονομίας. Quod ita
 reddit interpres: *Edictum de conferendis pecuniis est pro-*
positum, vt domini in singula mancipiorum capita, quemad-
modum Cassiano bello vicenos quinos sestertios contribuerent.
tunc dimidium penderent, vtque certa pars decideretur ex
hereditatibus. Minus accurate postrema interpre-
 tis verba textui respondent. Non enim omnes
 heredes id vectigal soluere tenebantur, sed tantum

F 2

οἱ ἐκ

(a) Dio Lib. XLVII. p. 333. (b) Id. Lib. XLVIII. pag
 377. (c) Lib. V. de bell. ciu. p. 1129.

ἢ ἐκ διαθήκης κατεποιούμενοι i. e. testamentarii. Nimirum cum Triumviri, quamvis in summa iniquitate aliquam tamen æquitatem simularent, non poterant vlllo colore heredibus ab intestato imponere vectigal adeo odiosum. Referrī huc possunt commode, quæ de vicefimæ vectigali PLINIVS disserit. (d) Itaque illis (testamentariis) irrogatum, his (domesticis) remissum est, videlicet quod manifestum erat, quanto cum dolore latūri seu potius non latūri homines essent destrungi aliquid & abradi bonis, quæ sanguine, gentilitate, sacrorum denique societate meruissent, quæque numquam ut aliena & speranda, sed ut sua semperque possessa ac deinceps proximo cuique transmittenda cepissent. Est ergo manifestum, imposito testamentariis heredibus vectigali, magnopere Triumvirorum interfuisse ne testamenta destituerentur, neve re ad causam intestati redeunte, ærario Triumvirali vectigal amplissimum periret. Nihil vero erat frequentius iis temporibus, quam destitui testamenta; quoniam concessa XII. Tabulis omnimode libera legandi facultate, hereditates sæpissime legatis exhauriebantur. Cumque & Furia lex & Voconia ad coercendam legandi libertatem latæ facile eluderentur, intelligere omnino Triumviri poterant, nullo adhibito remedio & in posterum complura testamenta destitutum & ita, quod sperauerant, vectigal sibi facile ereptum iri. Ex his vero fati, opinor, manifestum erit, subornatum ab eis fuisse P. Falcidium Trib. pl. qui hanc legem ferret, non minus Triumvirorum ærarium, quam testamenta ipsa suffulturam.

§- XVI. Proximo post latam legem Falcidiam anno,

(d) Panegy. cap. 37.

anno, sensit respubl. nouis in magistratibus suis exemplis, quousque res Triumuirorum avaritia pecuniasque vndique conradendi cupiditate perducta esset. Scatebat enim amplissimus ordo nequissimis vilissimisque homuncionibus, qui crucem potius quam senatoriam dignitatem sceleribus multis meruerant. Ante fœdus Triumuirorum solus M. Antonius actorum & commentariorum Cæsaris arbiter multos in hunc ordinem, quasi ita D. Iulius destinasset, auro corruptus adscripserat, quos ludibrii causâ Romani vocabant *χαρῶντας*, haud secus ac ius nostrum libertos quosdam *orcinos*. (e) Eo vero, vt diximus, anno L. Marcio Censorino & C. Caluissio Sabino Coff. iterum pecuniæ penuria Triumuiroi ad eo premebantur, vt non modo ex sociis & militibus, sed & ex libertinis immo seruis vilissima capita fenatui adscriberent. (f) Quid ergo mirum erat, si & ipsi magistratus impurissimis nebulonibus inquinabantur? Sane ad ea tempora pertinent, quæ de Barbario Philippo seruo Prætura functo SVIDAS (g) & VLPIANVS (h) memoriæ prodiderunt. Eodem anno Maximus quidam quæsturam ambiens, a domino abductus est teste DIONE (i) impune tamen temerarium ausum tulit. Vir summus IOSEPHVS SCALIGER (k) quod DIO de Maximo commemorat, idem esse putat cum historia Barbarii Philippi apud SVIDAM. Ast nec nomina conspirant; nec magistratus; imo Maximus quæsturam tantum ambiisse, Barbarius Philippus vero Prætura reapse functus legitur.

F 3

Quid.

(e) Plutarch. vit. Anton. p. 922. (f) Dio Lib. XLVIII. p. 377. (g) in Βαλβίος Φίλιππος. (h) L. 3. D. de offic. prætor. (i) Lib. XLVIII. p. 377. (k) ad Eusebium.

Quidni vero cum amplissimus ordo compluribus
 sordidis hominibus scateret, etiam quoad Magistra-
 tus pluribus exemplis se exerere potuisset τῆς τύχης
 παιδία. At vero mirum esset si dio Barbarii Philip-
 pi facinus longe notabilius quam illud Maximi,
 quod retulerat, omisisset. Et puto omnino eius
 mentionem extare apud DIONEM, loco quamuis cor-
 rupto. Ita enim apud eum, ubi de Maximo quæ-
 sturæ, candidato a domino abducto egerat (l) legi-
 tur ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς στρατιωμένοις Φωραθεὶς, καὶ τῶν τε κα-
 πτωλῆς πετρῶν εἰώδη, περὶ λευθερωθεὶς, ἵνα ἀξίωμα ἢ ἡμιεὶλα
 αὐτῷ λάβῃ. *Alius quidam seruus inter milites deprehensus,
 de rupe Capitolina deiectus est, prius manumissus, ut cum
 dignitate supplicium in eum statueretur.* Enimvero ser-
 uum quod inter milites irrepperit iis temporibus fa-
 xo deiectum esse mihi vix verosimile videtur. Ne-
 mo quidem est, qui ignoret, in optima republ. ma-
 gnopere sollicitos fuisse Romanos, ne militia capi-
 te census, libertinis, histrionibus aliisque, qui ar-
 tem ludicram fecerint, inquinaretur, tantum abest,
 ut seruus in delectum venire potuerit, ut potius si
 irrepperit dolo, dignus esset supplicio mortis. Ast
 Triumuirorum tempore longe alia rerum facies,
 quando exhaustis nimium per bella ciuilia quinque
 classibus, ex quibus aliis delectus habebatur, su-
 perstitibus vero in contrarias partes scissis, impera-
 tores sæpenumero alios, qui militare alioquin non
 poterant, ad arma vocare cogebantur. Sane ex
 BRVTI litteris (m) intelligimus Antonium in bello
 Mutinensi ad comparandum militem ergastula so-
 luiffe,

(l) l. cit. pag. 377. (m) Ciceron. ad fam. Lib. XI, ep. X.
 5, XIII, 4.

luisse, qui *Revertor nunc, inquit, ad Antonium, qui est fuga cum paruulam manum militum habet inermium ERGA-STVLA SOLVENDO* omneque genus hominum adripiendo satis magnum numerum videtur effecisse; & iterum *Ille enim (Antonius) ut passim, ego ordinatim, quacunque ut ERGA-STVLA SOLVIT* homines adripuit. Quis ergo sibi persuadebit, solutis ab Antonio ergastulis compluribus, & coalescentibus postea Triumvirorum exercitibus, vnum tantummodo inter milites inuentum esse seruum? aut in seruum, qui ita in legionem irreperat adeo dirum supplicium statui potuisse, cum ipsi Triumviri antea mancipia non solum ad arma vocauerint, sed & legerint in Senatum? nisi forte quis existimet, facilius seruum in amplissimo ordine esse potuisse, quam in legione. Erit igitur, opinor, manifestum, laborare vitio librariorum DIONIS verba, quæ facile corriges, si pro *ἐν τοῖς ἑρατειομένοις*, legas *ἐν τοῖς ἑρατήγοις* ita ut *ἕτερος δὲ ἐν τοῖς ΣΤΡΑΤΗΓΟῖΣ* *Ἐραθῆς* vertas *alius quidam seruus Præturam inuasisset deprehensus.* Habes ergo & apud DIONEM Barbarii Philippi historiam, quam ab ipso præteritam esse minus probabile videbatur, neque obesse emendationi nostræ potest, quod ex SVIDA colligatur, Barbarium Philippum poenam euasisse, ex DIONE vero, eum esse rupe deiectum; non enim insolens est dissidere in eiusmodi circumstantiis veteres, præsertim cum obscurum sit, vnde sua hauserit SVIDAS. Iam quid mirum est Senatoria dignitate ita perditissimorum hominum colluue euilescente, hunc æque ac equestrem ordinem prauis & ingenuo quoque indecoris moribus esse infectum. In scenam enim prodire, saltare, gladi-

diatoribus se immiscere, bestias denique conficere, quæ omnia alias infamia sequebatur, nunc Senatores & equites nequaquam sibi rebantur indecora, adeo ut Triumviri dignitatis horum ordinum arbitri ceteroquin iniquissimi necessarium ducerent, ferre legem μήτε θουλεύτην μονομαχεῖν ne quis Senator gladiator esset. (n) Equidem iam Cæsar dictator quingentis millibus HS. D. Laberium equitem Romanum ut in scenam prodiret, inuitauerat, inuitumque demum adegerat, ita ut ipse in prologo quereretur:

Ego bis tricenis annis, actis sine nota

Eques Romanus lare egressus meo

Domum reuertar mimus, nimirum hoc die

Vno plus vixi mihi, quam viuendum fuit. (o)

Nunc vero non equites solum, sed Senatores, non inuiti sed plane ut auctorati, non in scenam tantum sed & in arenam gladiatores prodibant. Quicquid etiam vetuerint Triumviri, inuenio tamen apud DIONEM non diu post fixam hanc legem Q. Vintelium Senatorem μονομαχοῦ (d) & P. Seruilium prætorem vrforum & belluarum ex Africa aliarum CCC. interfectorem (q) ut de equitibus & feminis nobilibus in orchestra saltantibus taceam. (r) Et quamuis postea Senatorum non filii tantum sed & nepotes, equitesue orchestra arcerentur (s) nihilominus tamen procedente tempore ab Augusto ipso equitibus depugnare permissum est; eo consilio, ut qui infamiam, quam in eiusmodi turpes digladiationes statuerant leges, contemnerent, ferro illo, quod

(n) Dio Lib. XLVIII. p. 383. (o) Macrob. Saturn. Lib. II. Cap. 7. (p) Lib. LI. p. 460. (q) Lib. LIII. p. 515. (r) ibid. p. 518. (s) Lib. LIV. p. 522.

quod tantopere anhelabant, foedissimo perirent. (r)

§. XVII. Eodem, quo Senatoribus τὸ μορμαχέειν
 prohibitum erat, anno lex etiam ferebatur μή τις
 κείσῃς τῶν νεκρῶν ἔντος πνυτταίδευα ἀπὸ τῆς πόλεως σταδίων
 γίγνεσθαι ne mortui intra duo millia ab urbe passuum crema-
 rentur. (u) Non incendiorum enim tantum, sed
 & religionis aliquis metus eo adegerat Quirites, vt
 in XII. Tabb. sancirent: HOMINEM MORTVVM IN
 VRBE NE SEPELITO, NEVE VRITO. Adeo vero hu-
 ius iuris tenaces erant, vt & ante LL. XII. Tabb. Re-
 gum suorum aliquos extra urbem sepelirent, ipsamq;
 hanc sanctionem procedente tempore sæpenu-
 mero referrent & additis poenis munirent, vt
 ostendit Ictus eximius IACOBVS GOTHOFREDVS. (x)
 Triumuiros religionis parum curiosos vnice incen-
 diorum periculo permotos rogum in vrbe & certo
 ab vrbe spatio struere prohibuisse arbitror. Sane
 vel solum illud P. Clodii funus, quo cremato curia
 vicinioresque domus conflagrauerant cautiore eos
 reddere poterat, & morum a maioribus receptorum
 tenaciores. Postea rescriptis principum idem quo-
 ad alia oppida vetitum esse VLPIANVS auctor est (y)
 immo iam sub Augusto tale quid Pisæ obtinuisse
 docet Eminentissimus Cardinalis NORISIVS. (z) A-
 lia adhuc Quæstio eodem anno incidebat, quæ æ-
 que ac superior quodammodo ad Pontificum co-
 gnitionem pertinebat. Ducturus erat Octavianus
 Liuiam Neronis vxorem, quibus tamen nuptiis

G duo

(r) Lib. LVI. p. 586. seq. (u) Dio Lib. XLVIII. p. 583.
 (x) ad XII. Tabb. probat. Tab. X. & ad L. 6. Cod. Th. de Se-
 pulcr. viol. (y) L. 3. D. de Sepulcr. viol. (z) ad Cenotaph.
 Pisan. Dissert. III. Cap. IV

duo obstabant, primum quod & maritus eius vi-
 ueret, & mentio diuortii facta esset nulla; alterum
 quod Liuia gereret vterum, pręgnantem autem duc-
 cere nefas esset, aut certe an esset ambigeretur. Quod
 Liuia maritum haberet, nec prioris matrimonii co-
 pula soluta sit, ea quidem res nullum iniecisse Octavia-
 no scrupulum viderur. Et qui iniicere potuerit, cum
 Romanorum moribus non aduersaretur commu-
 nio vxorum? Dixi alio loco (a) de hac vxorum us-
 uarietate, eamque ex antiquissimo Quiritium iure peti-
 tam diu obrinuisse ostendi, memorabili pręsertim
 exemplo Catonis, Marciam suam Hortensio elocans.
 Eiusdem iuris in Octauiani & Liuię matrimo-
 nio vestigia supersunt, quippe quam *ἔξωδικῶν δι-
 τῶν ὁ ἀνὴρ ὡς πατὴρ ἢς πατρὸς, ἴψε μαρτυρῶν, ὡς πατὴρ ἐλόκαβεν*, (b)
 seu vt AVRELIVS VICTOR testatur (c) Liuiam Octavianus
 quasi marito concedente duxit. Alterum, quod Octavia-
 ni & Liuię nuptiis impedimento esse videbatur, e-
 rat venter. Ob metum enim turbandi sanguinis
 vetuerant Leges *ἡγεῖν δὲ καὶ μνηστῆρας ἀνδρῶν τελευτήσαντες γα-
 μεῖσθαι* (e) ne qua mulier intra decem a morte mariti men-
 ses nuberet. Ipse postea Augustus filiam Iuliam A-
 grippa defuncto viduam elapso demum bienno v-
 xorem Tiberio dedit, quamuis intra tempus lu-
 ctus sponsalia celebrari voluerit, nullo iure prohi-
 bente, ceu PAVLLVS noster ait: (f) *Quę virum elu-
 get, intra id tempus sponsam fuisse non nocet.* Triumui-
 ris vero rerum potentibus haud ita rigide presea
 lex

(a) Lib. sing. ad L. Jul. de adult. Cap. I. §. 9. & Cap. IX. §. 4.
 (b) Dio Lib. XLVIII. p. 383. (c) Epitome Cap. I. (e) Plutarch. vit. M. Ant. p. 929. (f) L. 10. D. de his qui not. infam.

lex obseruabatur. Sane ea soluebatur per *Scrum* Antonius (g) Octauiam ducens non diu post viri obitum & adhuc prægnantem. (h) Itaque & Octauiano *Liuiæ* amplexus anhelanti Pontifices consulti respondebant, si quidem, ex quo grauida esset, constaret, cessante sanguinis turbandi metu, nullam inferri nuptiis a ventre remoram.

§. XVIII. Et hæc fere sunt quæ ex primo Triumuiratus quinquennio commemorare libuit. Frustra erant Quirites, quando ad excutiendum Triumuirorum iugum aliquid temporis, quod huic magistratui præstitutum erat, lapsu conferri existimabant. Qui enim pleraque *πολιτικῶν* agere soliti, primum quoque magistratus sui quinquennium lege nequaquam moribus & institutis maiorum obseruatis lata sibi, vt simulabant, populi auctoritate, reapse vero ipsi constituerant; iis facillimum id quidem erat, populo ne quidem rogato *οὐδὲν ἔτι τῶν δήλων δεηθέντες* (i) potestatem in alterum quinquennium prorogare. Quod quamuis minime Romanis faustum scelerisque Triumuirorum purum fuerit; plura tamen, cum indies magis Octauiani potentia cresceret, bene facta plura utilium institutorum monumenta in eo deprehendimus. Cuius rei exemplum luculentum esto, quod Cæsar tunc victo Sex. Pompeio omnes, qui in huius exercitum magno numero confugerant, seruos, aut dominis eorumue heredibus, Romæ, in Italia. Siciliaue degentibus reddiderit; aut, si nemo, qui eos vindicaret,

(g) Plutarch. c. l. (h) Dio Lib. XLVIII. p. 375. (i) Appian. de bel. ciuil. lib. V. pag. 1151. Dio Lib. XLIX. pag. 390.

reperiretur, apud illud, vnde quisque profugerat, oppidum seruili supplicio affecerit. Nimirum Pompeius teste VELLEIO (k) *seruitia fugitiuosque in numerum exercitus sui recipiens magnum modum legionum effecerat*, eosque facile in exercitu suo esse patiebatur, cum & praefectos classium Menecratem haberet & Menam libertos. Nihil vero erat perniciosius illa pacis lege, qua inter Pompeium, Caesarem & Antonium conuenerat τῶν ἐσρατευμένων τῶ Πόμπειῳ τὰς ὡς οὐκ ἐπέτας ἐλευθέρως εἶναι, *ut qui sub Pompeio militauerint, serui liberi essent*, (l) & tamen eam Senatus Pompeianarum partium vel ob patris memoriam studiosissimus calculo suo probauerat. (m) Nunc autem salutare Octauiani consilio haec fugitiuorum mancipiorum manus dominis reddebatur, aut si nulli inuenirentur, digno eorum sceleribus supplicio ἀνεσκαλοῦντο (n) de quo ipse in Monumento Ancyrano gloriatur, vt apud PAVLVM LVCAM legitur

EORELIO (Proelio) SERWORVM QVI EVGENIENT
(aufugerunt) A DOMINIS SVIS ET ARMA CONTRA
REMP. TENVERVNT - - NIA FERE MILLIA CA-
PTA DOMINIS AD SVPPLICIVM SVMENDVM TRADE-
BANTVR - - -

Nimirum id in primis diligenter cauit Augustus, ne qua seruili colluie ciuitas Romana, qua nihil ipsi carius nihil pretiosius erat, inquinaretur. Et profecto magna opus erat seueritate, si latius indies serpenti malo satis resisti, numerusque seruorum inter arma Triumvirorum ciuitatis iura quotidie in-

(k) Velleius *Lib. II. Cap. 73.* (l) Appian. *de bell. ciu. Lib. V. p. 1133.* (m) *Id. cit. loc. pag. 1178.* (n) Dio *Lib. XLIX. p. 399.*

inuadentium minui debebat. Vel solius enim belli Siculi caussa XX. millia seruorum manumissa erant (o) immo & procedente tempore solus quoque Octavianus rerum arbiter dura necessitate coactus aliquando utebatur milite seruo. (p) Quam ut exhauriret reipublicæ sentinam vel certe, ne accessionibus quotidianis augetur, prohiberet Leges, ut peruulgatum est, notissimas ferri curauit Aeliam Sentiam & Fusiam Caniniam nimis frequentibus ceterorum quoque ciuium manumissionibus impedimento futuras. Iis vero rogationibus non solum manumissiones nimis multorum & facinorosorum mancipiorum impedire sed & sibi ad facilius perferendam legem de maritandis ordinibus viam sternere Augustus voluisse videtur. Nam si & nuptiis Romani abstinebant, nullaque sobole procreata ciues reipubl. dare negligebant; per manumissiones vero non ita crebro ac antea ciuium numerus amplificari poterat, in oculos omnium incurreret necesse erat, indies Quirites minui, & paucitate magis magisque laborare. Atque hoc est quod ipse Augustus cœlibes increpans apud DIONEM (q) indicat: ἢ τὰς μὲν δόλως εἰ αὐτὸ τὸ πρὸ μάλιστα ἐλευθερῶμεν, ἕπως ὡς πλείους ἐξ αὐτῶν πολίτας ποιήσμεθ; *Ideone mancipia manumittimus, ut ex iis maximus efficiatur ciuium numerus.* Hæc vero Augusti sollicitudo ne ciuitas vilibus his capitibus inquinaretur adeo fuit diuturna, ut & moriturus inter ea, quæ cauerent Tiberius Populusque Romanus nimiam referret manumissionum frequentiam. (r)

(o) Sueton. Aug. Cap. 16. (p) Id. cit. l. Cap. 25. Dio Lib. LV. p. 569. (q) Lib. LVI. p. 577, (r) Id. c. l. p. 591.

§. XIX. Hæc vero & aliæ, quas in utilitatem reipubl. susceperat, curæ efficiebant, ut in honorem ipsius Senatus populusque Romanus permulta decerneret. Ita, ut cetera prætermittam quamvis nondum plena Tribunitia potestas, inviolabilitas tamen his sacrosanctis magistratibus competens ipsi L. Gellio Poplicola & M. Cocceio Nerua Coss. decernebatur (s) immo non ipsi tantum, sed & uxori Liviæ, Octaviæque sorori, quibus etiam ut absque tutore res suas administrare possent concessum legimus. (t) At ratione magistratuum multæ eæque magnæ inualuerant ἀνταλίαι. Haud ita diu enim ante hæc decreta, cum pax inter Sex. Pompeium, Cæsarem & Antonium ista esset, inter eius leges conuenerat, ut liceret Sexto per vicarium, quemcunque ad illud munus ex amicis delegerit, gerere Consulatum. (u) Equidem iam id pristini moris mutatio erat, quod tam frequenter Consulatum absentes inire consueuerint. De Augusto ipso SVETONIVS: (x) *Consulatus nec omnes Romæ, sed quartum in Asia, quintum in Insula Samo, octauum ac nonum Tarracone inuit.* Nunc vero per omne Consulatus tempus vicario uti, nec diem Romæ transigere cœperant, quod ab ipso Caio Cæsare Augusti filio factum legimus in Cenotaphio Pisano

POST. CONSVLATVM. QVEM. VLTRA. FINIS.
EXTREMAS. POPVLI. ROMANI. BELLVM. GERENS.
FELICITER. PEREGERAT.

Non ita maiores; quippe quibus placebat, ut absentis Consulis munus gereret Prætor vrbanus.
Hoc

(s) Dio Lib. XLIX. pag. 401. (t) Id. c. l. p. 414. (u) Appian. Lib. V. p. 1133. (x) vit. Aug. Cap. 26.

Hoc republ. salua, hoc etiam post necem Cæsaris, cum nondum colla Triumvirorum iugo Quirites subdidissent, observatum est Hirtio & Panfa M. Antonium debellantibus, quod ex CICERONIS (γ) verbis perspicuum erit: *Placuit nobis ut statim ad Cornutum Prætorem urb. litteras deferremus, qui, quod Consules aberant, consulare munus sustinebat more maiorum. Præterea & loco Consulatus Consularia tantum ornamenta dari tunc cœperunt, idq; procedente tempore ita inualuit, ut & anni quibus quis Consularia ornamenta gesserat in numerum venirent gestorum Consulatuū. Eadem ratione in coloniis ornamenta emolumenta q; decurionalia eis, qui de Imperatoribus bene meriti erant dari consueverunt. Ita deportata aduersus Sextum victoria Octavianus suis promittebat (z) ἀρεσπιδέναι σεφάνες ἐν τοῖς τέλει ἀλλες, καὶ λοχαγοῖς καὶ χιλιάρχοις ὀβριτοφύρας ἑξήκτας, καὶ βαλευπικὴν ἐν ταῖς πάρεσσιν ἀζώσσιν. Addere se legionibus ahas coronas, & prætextas tribunis ac centurionibus, decurionumque dignitatem cuique in sua patria. Ob numerum eorum tamen nimis magnum credibile est plerisque non decurionatum ipsum, sed decurionalia tantum concessa esse ornamenta. Horum nonnulla in veteribus lapidibus deprehendimus vestigia, ut apud GRVTERVM (a)*

L. VALERIO
AGATHOPO
AVG.
HVIC. ORDO
SENIENSIVM

ORNA-

(γ) *ad faml. Lib. X. ep. 12.* (z) *Appian. Lib. V. p. 1176.*
(a) *Inscript. p. CCCC LXXVII. n. 3.*

ORNAMENT. DECVR.
PRIMO. DECREVIT
VALERIA. MONTANA
CONIVGI. OPT.

L. D. D. D.

Ita & cuidam C. Titio Chresimo Augustali decre-
tum in Sinuessano lapide legitur (b) vt commodis
publicis, ac si decurio fuerit frueretur, quibus alia lo-
ca permulta addi possent. Facile etiam quis coniiiceret
eo vsq; rem tunc perductam esse, vt & libertis decuri-
onatus, & ornamenta decurionalia dari consueue-
rint. Sane in innumeris lapidibus occurrunt liberti
ex domo Augusta decuriones, imo & feminæ his
honoribus insignes, vt apud BLANCHINVM (c)

ANTIGONO PONTIÆ
LIVIÆ. L. TYRANNIDI
DECVRIONI

& apud eundem (d)

DIS. MANIBVS
IVLIÆ. SEDATÆ
DEC.
CONTVERN,
C. IVLI. BATHYLLI
IMMVNIS

Cumque feminæ Decurionatum gerere non posse
manifestum esset, existimari posset, competi-
isse illis honores & emolumenta Decurionum, qua-
tenus in eum sexum cadere queunt. Enimvero
præstantissimi antiquitatis vindices RAPHAEL FA-
BRET-

(b) *Id. p. CDLXXV.* (c) *Camera ed iscrizionei sepulcrali de
liberti serui ed ufficiali della casa di Augusto, pag. 43.* (d) *c. l.
pag. 11.*

BRETTVS & FRANCISCVS BLANCHINVS variis locis ostenderunt, libertos atque seruos domus Augustæ secundum officia sua in certas distributos fuisse decurias, quarum capita fulserint titulo Decurionum, ab eo, qui in coloniis obtinebat, diuersissimo. Quod quamuis sit verissimum de plerisque libertis in lapidibus vetustis titulo Decurionum insignibus, nollem tamen id asserere de singulis. Nimirum cum circa hæc tempora liberti plures essent Augustales, Augustalium vero ordo in coloniis proximus post Decuriones iisque dignitate non multum inferior haberetur, (e) quidni etiam existimari posset, liberos nonnullos ipsum inuasisse Decurionatum? Et profecto tam multi eum inuaserant, vt Lege Visellia cauendum fuerit, ne libertinæ conditionis homines audeant ea quæ ingenuorum sunt, honores ac dignitates attentare decurionatumque arripere. (f) Quæ Lex cum non diu post Augustum nimirum a. u. c. DCCCLXXVI. vel vt viro doctissimo HERMANNO NORDKERKIO (g) placuit ipso Augusto imperante a. u. c. DCCCLXIV. lata sit; manifestum esse opinor, permultos tunc liberos Decurionatum in coloniis obtinuisse, & quæ apud FABRETTVM, BLANCHINVM aliosque leguntur inscriptiones aliquas de ipso in coloniis Decurionatu, decurionalibusq; ornamentis esse accipiendas. Præterea circa hæc tempora magis magisque priscae, quas de magistratibus constituendis maiores sanxerant leges, exolescebant, adeo vt in feriis Latinis Cæsar Præfectos vrbi crearet pueros impuberes ex equo stri non

H vero

(e) Norisius *ad Cenotaph. Pisani. Diss. I. Cap. VI. p. 79.* (f) L. un. C. ad Leg. Viselliam. (g) *ad Leg. Petyon. Cap. III. §. 6.*

vero vt olim ex Senatorio ordine delectos. (b) Pauci ad alios quoque magistratus vocabantur, qui & idonei essent. & muneris bene gesti laudem aliquam deportarent. M. Vipsanii Agrippæ Ædilitas summo opere a populo prædicabatur, quod in spectaculis, largitionibus &c. fuerit profusissimus, aliisque egregiis institutis palmam reliquis præripuerit. Inter ea refert DIO (i) quod τὰς ἀπορρογὰς καὶ τὰς γῆρας ὕβριος exegerit, Augusti, vt videtur iussu, D. Iulii exemplo & ob manifestam vtilitatem reipubl. quippe cui hæc ψευδομεντεία iam multa grauique vulnera inflixerat. Accidit tamen, quod in hoc criminum genere in summa plebis superstitione frequenter fieri solet, vt ob inanes suspiciones cum ceterorum nebulonum grege nonnumquam & innocentissimus exulare coactus sit. Ita tunc Anaxilaus Larissæus Philosophus Pythagoricus vrbe eiectus est (k) idem fatum expertus quod sub D. Iulio Nigidius Figulus eiusdem Scholæ sectator; vterque sceleris imputati purus, ceu ex defensione patet, quam ad allegatum HIERONYMI locum texuit IOS. SCALIGER. Mirum denique eodem anno prodibat SCtum μὴδεὶα τῶν ἐς τὴν γερουσίαν πλεόντων ἐπὶ ἀπειρία κηρῶν Δου, ne quis Senatorii ordinis latrocinii accusaretur. (l) Quæ res non ferenda fuisset, ob manifestam iniquitatem, qua grassatoribus quo potentioribus eo magis metuendis aperiebatur via, nisi vnica superfuisset excusatio, quæ & alias sæpe Romæ audita est, hominum hoc decretum non esse sed temporum. Cum enim in tanta rerum perturbatione & latro-

(b) Dio Lib. XLIX. p. 416. (i) Lib. XLIX. p. 417. (k) Hieron. Chron. pag. 154. (l) Dio cit. l.

latrones in Senatum legerentur, & Senatores latrocinarentur, pauci sceleris puri essent, fatius omnino videbatur, crimen in vniuersum quasi abolere, quam fere totum ordinem Senatorum magna rei-publ. macula eius postulare.

§. XX. Eodem anno consilio laudatissimo bibliothecam Cæsar exstruxit, in honorem Octauiae sororis dicendam Octavianam. DIO auctor est (g) *Ἐπειδὴ τε οἱ Δαλμάται παντελῶς ἐνεχέροντο, ὡς τε σοὺς δὲ πῶ τῶν λαφύρων αὐτῶν καὶ ΤΑΣ ΑΠΟΘΗΚΑΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ τῆς Οὐταυιανῆς ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς κληθείσας, κατεπέυασεν.* Ex manubiis vero Dalmatarum, penitus tunc subactorum porticus & BIBLIOTHECAS a sororis nomine Octavianas di-ctas exstruxit. Has quidem existimo diuersas fuisse a bibliotheca iuris ciuili ab ipso in Palatio condita, & Apollini Palatino consecrata. De ea enim ad IUVENALIS versum (h)

Sportula, deinde forum iurisque peritus Apollo
ita Scholiastes: *Aut quia iuxta Apollinis templum iuris periti sedebant, & tractabant: aut quia BIBLIOTHECAM IURIS CIVILIS & liberalium studiorum in templo Apollinis Palatini dedicauit Augustus.* Plures enim Cæsar Bibliothecas instaurauerat, vt vel ex antiquis lapidibus patet, vbi & Græcæ & Latinæ Bibliothecarum sæpenumero fit mentio. Ita apud GRV-TERVM (i)

C. IULIVS. C. L. PHRONIMVS.
A. BYBLIOTHECA. GRAECA

& rursus (k)

H 2

DIIS.

(g) cit. l. pag. 417. (h) Satyr. I. v. 428. (i) Gruter. Inscript. p. DLXXXIV. n. 7. (k) p. DLXXVI. n. 9.

§§ (60) §§

DIIS. MANIB. S.

C. IVLIVS. FALIX.

A. BYBLIOTHECA.

GRAECA. PALAT.

Separata ab his erat custodia librorum Pontificalium,
quod patet ex lapide veruſto apud BLANCHINVM (*)

TI. CLAVDIVS

NATALIS

A LIBRIS

PONTIFICAL.

Imo plures ab Augusto institutas eſſe bibliothecas ex SVETONIO (l) colligimus quando *quos omnes libellos, inquit, vetuit Augustus publicari in epistola quam breuem admodum ac simplicem ad Pompeium Macrum, cui ORDINANDVS BIBLIOTHECAS delegauerat, miſit.*

Hæc vero iuris ciuilis Bibliotheca in templo aſſeruabatur, quod Augustus vt ipſe teſtis eſt (m) in Palatio cum porticibus extruxerat Apollini, Deo ſuo tutelari & in primis ab ipſo culto. Eam ergo HORATIVS (n) in animo habuit quando commemorat

*Scripta Palatinus quæcunque recepit Apollo,
ad quem verſum Scholiaſtes vetus notat Caſarem ſibi in Bibliotheca ſtatuum poſuiſſe ad habitum ac ſtaturam Apollinis.* Neque alia eſt bibliotheca cuius in nonnullis lapidibus priſcis occurrit mentio apud GRVTER. (o)

BYRAE. CANACIANAE. LIVIAE.

AVG. SER. A VESTE. MAGN.

TI. CLAVDIVS. ALCIBIADES.

MAG. A BYBLIOTHECA. LATINA.

APOLLINIS.

ITEM. SCRIBA. AB. EPISTVLIS. LAT.

& alia

(*) Camera ed inferiz. ſepulcr. de ſervi &c. della caſa d' Auguſto. p. 69. (l) vit. Caſ. Cap. 56. (m) Monum. Anacr. pile poſter. Tab. (n) Lib. I. Epistol. 4. v. 17. (o) p. DLXXVII. 3.

& alio loco (p)

OSSA

VIBIAE. SVCCESAE. LIVIAE. AVG. SER.
 AB. ARGENTO. POTORIO. ITEM. A VESTE.
 L. VIBIVS. AVG. SER. PAMPHILVS. SCRIBA.
 LIB. ET. A BYBLIOTHECA. LATINA.
 APOLLINIS. CONIVGI. FIDELISSIMAE.
 ET. PLISSIMAE. B. D. S. M.

Ita Augustus, qui aliquos ex auctoritate sua respon-
 suros delegerat, locum iis etiam ubi convenirent
 dare studuit dignum librisque ad artem iuris spe-
 ctantibus instructum.

§. XXI. Quæ superioribus paragraphis ex al-
 tero Triumviratus quinquennio in medium attu-
 limus, ea tunc quidem acciderunt, cum Cæsar
 & Antonius aliquam inter se amicitiam adhuc foue-
 bant, aut certe fouere simulabant. Nunc vero si-
 multates gliscebant, odiaque eorum in graviissi-
 mum & Actiaca demum pugna terminatum erupe-
 re bellum; cuius causas prolixè commemoravit
 DIO. (q) In eius autem apparatu factum innouit
 Octavianus, quod merito omnes tamquam ἀγεννώ-
 τητον detestantur. Cum enim Societatem Anto-
 nii dubiam, incertam, & adhuc male focillatam
 prorsus rumpere constituisset; quo facilius Quiriti-
 um animos ab ipso alienaret, iisque, quantopere a
 civili more Antonius degenerasset, approbaret, te-
 stamentum eius aperuit, & in Senatu æque ac in
 concione recitavit. (r) Iam quando hoc factum
 tamquam ἀδόκον καὶ δεινὸν reprehenditur, in ocu-

H 3

los

(p) p. DLXXVIII. n. 5. (q) Lib. L. p. 419. (r) Sue-
 ton. vit. Aug. c. 17. Dio c. l. p. 420.

los quidem incurrit criminationis caussa, quod vltima hominis voluntas adeo multis fauoribus digna Romanis visa ad effectum perducere non vero eo viuo publicari, multo denique minus properata tabularum recitatione ipsi odium conflare deberet. Adde adhuc aliam; infringi nimirum & debilitari sanctissimam Vestalium fidem, quibus cura & custodia testamenti, cum tutior locus eligi vix potuisset, demandata erat. Erat enim Romanis in moribus positum, pacis, foederum, conuentionum, testamentorum &c. tabulas, si quod in iis caurum sanctissime seruari fas erat, apud Vestæ sacerdotes deponere. Ita conuentio inter L. Antonium & Cæsarem custodia Vestalium mandabatur (s) idem cum tabulis pacis obseruatum inter Antonium, Cæsarem & Pompeium (t) quæ, cum nouo bello ruptæ essent a depositariis ἀειπαρθένους repetitæ leguntur. (u) De aliis depositis in vniuersum PLVTARCHVS (x) autor est ὅτι τῶν ἐστῆσαι παρθένους ὁρμηναυαθῆνας πῶς κείσθαι καὶ ξένων καὶ πολιτῶν. Apud Vestales variatum a ciuibus tum a peregrinis deponi, quod satis opinor, euincit, quicquid inuiolabile seruandum voluerint Romani, id omne ad sanctissimas perpetui ignis custodes fuisse delatum. Iam cum iisdem commendasset testamentum suum M. Antonius, quid mirum si Octavianum illud ex hoc sacello depromptem reprehenderint Quirites? imo Vestales ipsas initio tabulas reddere negasse ex eodem PLVTARCHO (y) discimus. Ceterum vt hæc grauis-

(s) Dio Lib. XCIII. p. 363. (t) *ibid.* p. 379. & Appian. Lib. V. p. 1133. (u) Dio c. l. p. 385. (x) in vii. M. Antonii p. 924. (y) c. l. p. 942.

uiffima erat Legum violatio, ira in aliis rebus ad imminens cum Antonio bellum spectantibus exactissime quæ a maioribus statuta erant obseruasse Cæsar videri volebat. Cum enim leges Regiæ de bello per facialem indicendo, & de *αεροπολείοις* quædam sanxissent, Romani tunc *πάντα τὰ αεροπολεία καὶ τὸ νομισόμενον διὰ τῆς Καισαρεὺς οἷς καὶ Φηπάλις ἐποίησαν ὁμνία* tunc, quæ more maiorum ante bellum fieri solent, Cæsare ipso faciali peregerunt. (z)

§. XXII. Finito hoc bello per pugnam Actiam solus Cæsar Octavianus rerum potitus est, & ab eo die Roma tricipite Triumvirorum monstro liberata vni Augusto parere cœpit, domino illi quidem, sed domino bono & æquo. (a) Quicquid etiam tunc de amissa populi Romani libertate occulte gemuerint Quirites, reipubl. tamen, si recte perpendatur, expediebat vnus tueri nutum, quam in pristino statu, ciuilibus turbis numquam vacuo futuro, permanere. Ita loue non iniquo POMPONIVS noster (b) iudicat, *Νοῦσσιμῃ σicut ad pauciores iuris constituendi via, transisse ipsis rebus distantibus videbatur, per partes euenit, ut necesse esset Reipubl. per vnum consuli, ad quam sententiam aliorum ὁμοψύχων multas collegit* V. C. CHR. ADAMVS RVPERTVS. Grauiter LVCANVS (c)

*Non erat is populus, quem pax tranquilla iuuaret
Quem sua libertas immotis pasceret armis,
Inde iræ faciles, & quod suasisset egestas
Vile nefas, magnumque decus ferroque petendum
Plus patria potuisse sua: mensuraque iuris*

Vis

(z) Dio Lib. L. p. 421. (a) Id. Lib. LI. p. 442. (b) L. 2. §. 11. D. de orig. Jur. (c) de bell. ciu. lib. I. v. 171. seq.

*Vis erat, hinc leges & plebiscita coacta
Et cum consulibus turbantes iura tribuni &c.*

Tam moderate vero, aut potius tam caute monarchica sua potestate Octavianus utebatur, ut nec Dictatoris perpetui nomen, multo minus, ceu peruulgatum est, domini vel regis acceptaret, nec suos tantum familiares, sed & populum ea adpellatione erga se utentem edicto corripere. Attamen V. C. RVPERTVS (d) non solum Augustum ipsum, sed & filios eius C. & L. Cæsares dominos & reges in scriptis in publicum editis fuisse adpellatos affirmat. Allegat hanc in rem versiculum Dionysii (e)

Ρώμην τιμήσομαι, ἑμῶν μέγαν οἶκον ANAKTON.

Romam venerandam, magnam regum meorum domum.

Caium igitur ac Lucium *ἀνδράσ* adpellari adeo insolens SCALIGERO aliisque visum est, ut ipsum Dionysium in aliam ætatem ablegauerint eumque sub Septimio Seuero vixisse contenderint. Alia mens VALESIO quem PLINII (f) auctoritas permouit, ut auctorem *πενηγέσεως* minime diuersum putaret a Dionysio quem cum C. Cæsar in Armeniam moueret, ad commentanda omnia in Orientem præmiserat Augustus, quam sententiam RVPERTVS (g) & maximi nominis Cardinalis NORISIVS (h) calculo suo approbarunt. Quid ergo faciemus voci *ἀνδράτων*, quod si quid aliud nomen vehementer auersabatur Augustus. Equidem dici posset vocem *ἀναξ* non semper dominum denotare. Ita Scholiastes EURIPIDIS (i). *Ἀναξ, κυρίως σωτήρ κατὰ χριστιανισμῶς, δεῖ δὲ τὸς δεσπότηας ἀναξ.*

(d) ad Enchir. Pompon. Cap. 2. (e) orbis descript. v. 355.
(f) Hist. nat. Lib. VI. c. 27. (g) ad Pompon. c. l. (h) ad Genotaph. Pisan. p. 193. (i) ad Hippel. v. 88.

γενεῖς καλεῖται ὡς δευτέρως σωτήρας. Δηλοῖ δὲ τὸ μάλιτα
 οὐνεργε ἀτυάναξ κ. τ. λ. Quod si etiam dominum signi-
 ficet, non tamen semper regem indigitat, cum &
 dominum canum ἀνακτῶ κοινῶν dicamus, vt est apud CAL-
 LIMACHVM (b)

ἀλλ' αὐτὰ τὸν πρῖν ΑΝΑΚΤΑ ΚΤΝΕΣ

Τῶν δὲ δειπνησεῦν

& TRYPHIODORVM (i)

οὐδ' ἀλέγρον εἰς κόνας εὐρέοντες ΑΝΑΚΤΑΣ

fimili modo apud EURIPIDEM (k) occurrit μοναμπί-
 λων ἀναξ vt alia loca prætermittam. Attamen fre-
 quentissime ἀναξ de rege vsurpatur, nonnumquam
 etiam pro Imperatore, vt in Epigrammatibus Græ-
 cis (l) de Imperatoribus Constantinopolitanis

Δολκίπρον μὲν ΑΝΑΚΤΕΣ ἄκρον βίοτοιο πρὸς ὄλβον

Ἡρώρον ἐξ ἄρεσθῆς κ' κλεῖος ἀνθ' ὑπάτων.

& proximo statim epigr.

Κλεῖος Ἰωάννης, θνητὸς λέγε. γαμβρὸς ΑΝΑΣΣΗΣ.

Ac quicquid denique de huius vocis significatione
 dicendum fit, de qua prolixè egerunt præstantis-
 simi VIRI EZECH. SPANHEMIVS (m) & IACOBVS PERI-
 ZONIVS (n) nihil id omne nos morari debet, cum o-
 ptime nobis scrupulum exemerit V. C. HENRICVS
 DODWELLVS (o) qui Dionysium, ex quo versiculum
 retulimus, Periegetam ab Augusto illo C. Cæsa-
 ris in Orientem comitè diuersissimum fuisse osten-
 dit.

I

(b) Hymn. in Pallad. Lavacr. v. 114. seq. (i) Excid. Ilii. in
 opere aureo Neanari p. 204. (k) Supplic. v. 630. (l) An-
 thol. Lib. III. Cap. I. ep. 2. (m) De vsu & præst. numismat. p.
 382. & in notis ad Callim. Hymn. I. v. 2. (n) in orig. Babyl.
 Cap. XI. p. 207. (o) in Diss. de arate & patria Dionysii Perieget.
 in Vol. IV. Geograph. minor. Hudson,

dit. Atque ita nec hic versus euincit Augustum se suosque dominos regesque appellari passum esse sed ut in re ipsa ita & in nomine imperii se exhibuisse moderatissimum.

§. XXIII. Iamque ea, quæ sub Triumviratu vel suo vnus vel collegarum arbitrio statuta erant sensim abolere cœpit, retentis nonnullis quæ seruare suaserat

utilitas iusti prope mater est æqui.

Cumque eius instituta pauca reprehendenda, pleraque bona, omnia vero ad stabiliendam potestatem monarchicam comparata essent, Senatus etiam P. Q. R. in vniuersum eos, ad quos summa rerum peruenisset amplissimis honoribus extollere consueuerint, quid tandem mirum est, quod singulis prope annis noua decreta ad dignitatem potentiamue Octauiani promouendam prodiisse apud veteres commemoratum legamus? Iam ut Tribunitiam potestatem, ut Imperatoris titulum ut alia quæ summam in republ. & auctoritatem & eminentiam indigitant nomina Cæsari Octauiano honorificentissimis decretis tributa sint, nostrum non est, hoc loco prolixè differere, actum profecto acturi, si quod ab aliis sæpenumero inculcatum est describeremus. Vnicum eius & perquam laudabile facinus, quod sextum Consulatum verum ^{vomogoridus} Augustæ principium antecedit contemplari animus est, censum nimirum Senatus & patritiorum suppletionem. Nimirum qui pacauerat a ciuilibus turbis rempublicam, idem eam purgare, sentinamque eius certe quoad ordinem Senatorium & equestrem exhaurire sibi incumbere ducebat. Ab
vrbe

vrbe enim condita nec tantus Senatorum numerus fuerat, nec tanta fœditas, quem reipublicæ morbum & supra paucis tetigimus. Cui vt mederetur Cæsar cum M. Agrippa cenfor factus ^{in Senatu} *Senatum examinavit* (p) maxima profecto & Cenforibus alias haud familiari vsus lenitate. Neminis enim nomen si DIONEM audimus deleuit ipse, forte quod meminerit se in eis legendis magnam rerum partem fuisse, sed nonnullos vt dignitate Senatoria se abdicarent priuatim auctoritate sua permouit, ceteros quos curia exesse volebat, vt priorum exemplum imitarentur propositis publice eorum nominibus, compulit. Contra vero, vt Senatus nimia peruersorum hominum multitudine laborabat, ita gentes patritiæ continuistum externis tum maxime ciuilibus bellis exhaustæ erant, vt de iis supplendis serio cogitandum esset Octauiano, nisi mallet magistratus & sacerdotia multa patritiis adhuc propria cum plebe communicare, moresq; maiorum etiam in hac parte peruertere. Animaduertent hoc iam Cæsar Dictator qui, cum ipse rerum potiretur, Lege Cassia patritiorum numerum teste TACITO suppleuit. (q) Cæsar etiam Octauianus secundo suo Consulatu hac de re sollicitus SCtum, vt patritiæ gentes allectis plebeiis auferentur, impetrauerat. (r) Nunc autem, cum nec sua nec patris sui cura reipubl. hac in re satis prospectum esset, quinto Consulatu æmulis remotis denuo de splendore ciuitatis suæ & patritiarum præsertim gentium conseruatione cogitauit, vtque

12

eas

(p) Dio Lib. LIII. p. 494. (q) Tacit. *Annal. Lib. XI. c. 23.* (r) Dio Lib. XLIX. p. 417.

cas noua adaugeret accessione Legem impetrauit & Sctum. Hoc DIO (s) illam TACITVS (t) commemorat, ex quo eam a latore appellatam esse *Sæniam* discimus. Post varias doctorum hominum de hoc nomine altercationes, IVSTVS demum LIPSIVS (u) ostendit recte se habere communem TACITI lectionem, latorem vero huius legis esse alium nullum, quam L. Sænium a. u. c. DCCXXIII. Consulem suffectum, de quo in fragmento veterum fastorum apud GRVTERTVM (x) ita legimus

IMP. CAESAR. IIII. M. LICINIVS
K. IVL. C. ANTISTIVS
BELLVM ALEXANDR.
EID. SEPT. M. TVLLIVS
K. NOV. L. SAENIVS.

Nonnulli hac in re LIPSIVM sequuti legem Sæniam non vere legem sed proprie Sctum fuisse contendunt. Quasi non æque L. Sænius populum iure interrogare ac ad Senatum referre potuisset, vt Imp. C. Cæsari Octauiano patritios ex plebe supplere liceret. Ast DIO tantum Scti mentionem facit, TACITVS vero dum legem aliquam profert aut errauit, aut κατὰ χριστιανῶς voce legis vsus est. Nimirum DIONIS silentium, vt legem hac de re extitisse negemus haud efficit, TACITVM vero aduersus erroris aut ἀνεργλογίας suspicionem ipse Augustus defendit in Monumento Ancyrano (y) his verbis

PATRITIORVM. NUMERVM. AVXI. CONSVL. QVINTVM. IVS-
SV. POPVLI. ET. SENATVS.

En ergo legem & Sctum! quibus impetratis salu-
tari reipubl. consilio ad augendas εὐπότετας se contu-
lis Cæsar Octauianus. §. XXIV.

(s) Lib. LIII. p. 494. (t) c. l. (u) in notis ad alleg. Ta-
sit. loc. (x) p. CCIG. (y) Pila prioris Tab. II.

§. XXIV. Ita quidem emensi sumus, quem emetiri constitueramus campum. Ea nempe tempora perlustrauimus quæ necem Cæsaris Dictatoris, & Octauiani sextum Consulatum intercedunt. Hic vero Consulatus, vt in limine huius tractationis monuimus proprium νομοθεσίας Augustæ initium est, quo serio vel certe liberius quam antea de republ. bonis legibus & moribus constituenda cogitauit, & de quo iure vsurpes illud CLAUDIANI (z)

Firmatur senium iuris priscamque resumunt.

Canitiam leges, emendanturque vetusta

Succeduntque nouæ.

Nobis igitur Augusti aëta & cummutatam sub eo iuris Romanorum publici & priuati faciem descripturis hic Consulatus dicendi principium erit, cui tractationi hæc opella rerum statum sub Triumuiris delineante præludere voluimus. Et sic nihil superest, quam vt forte defensionem id genus scripturionibus subiici solitam aduersus eos, qui quicquid in iuris nostri arte paullo altius ex historiarum antiquitatumue Romanarum fontibus reperitur tamquam inania λεπτολογήματα aut tricas apinasque & si quid vilius istis contemnunt, annectamus. Ast tædet repetere querelas, quæ de hoc nonnullorum hominum supercilio iam inde ex quo litteræ elegantiores reuixerunt, auditæ sunt. Optimum est aduersus hos iudices, vt ipsorum verbo vtar, perhorrescentiam iurare, rem omnem vero eorum arbitrio relinquere, qui non Iurisprudentiæ tantum forensi sed & politici illi pretium statuere norunt, cui & nos nostra submittere nulli dubitamus. CO-

(z) Consul. IV. Hon. v. 505;

COROLLARIA.

- I. Falluntur, qui communionem æris alieni inter coniuges, qualis Hamburgi aliisque locis obtinet tamquam statutum iniquum impium & omnimode restringendum reprehendunt.
- II. Vidua Hamburgensis cum liberis suis diuidens bona, quæ post mortem mariti iure hereditario acquisiuit, haud confert, quamuis res secus se habeat ratione vidui.
- III. Hamburgi aliisque locis in quibus vsusfructus maternus obtinet mater vsufructuaria non alimenta solum lucratur, sed & omnes fructus suos facit.
- IV. Mater vsufructuaria cautionem non præstat.
- V. Vt nauim & merces, ita & vitam hominis affecurari non est inconueniens, Hamburgi certe obtinet.
- VI. Qui pecuniam credit ad restituendam nauim non gaudet in ea iure tacitæ hypotheçæ.

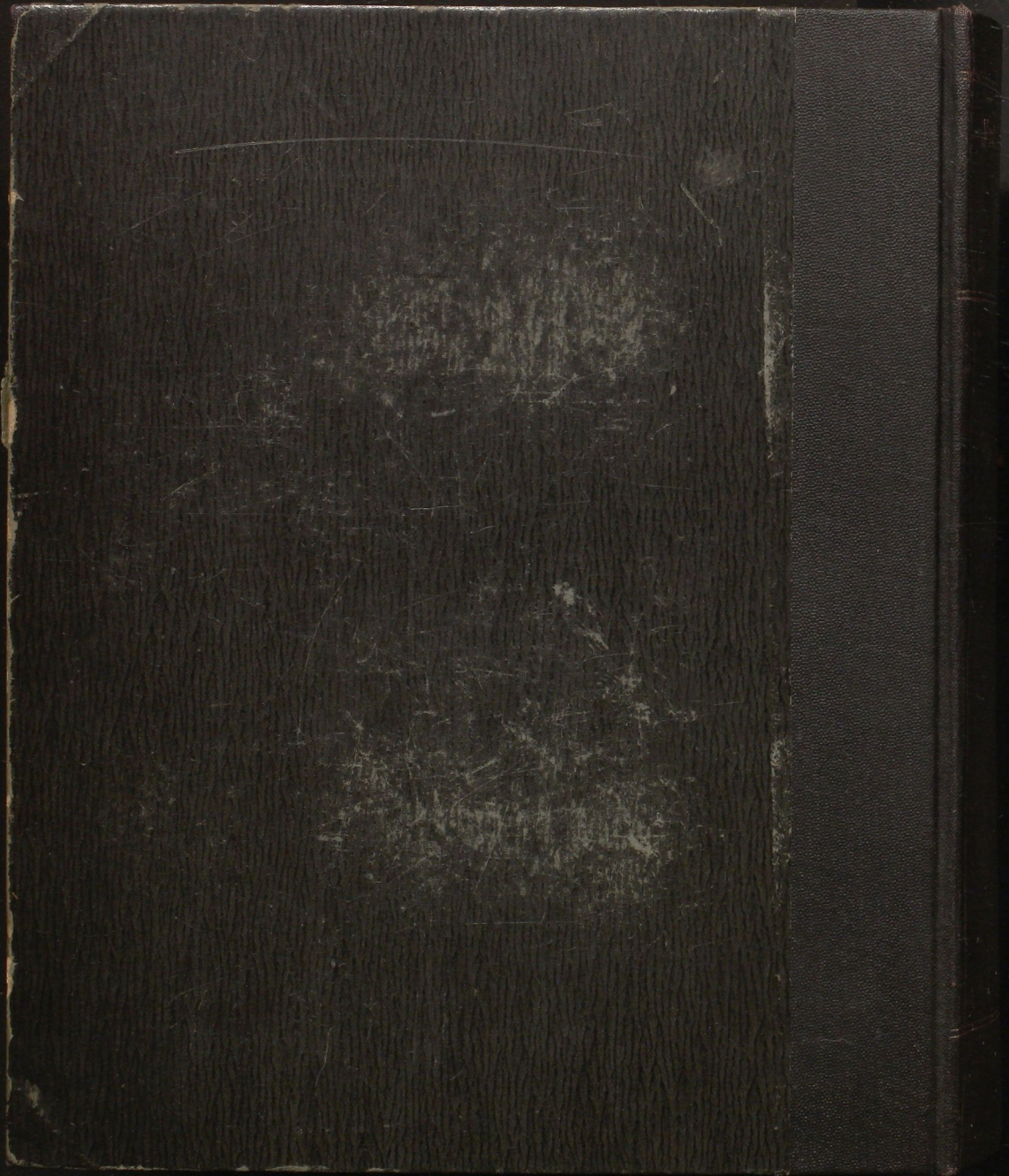
Frankfurt, a. O., Diss., 1732-33

f
5b.

v D 18

Inches
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

1733, 3a AA
~~8/425~~
206

A CAPITA

ORIA
IRATVS

DVMIVSRO-
VBLICVM ET
PETITA.

IVRIDICA

VIADRINA
SVLTORVM ORDI-
SENSV

IDE
GVILIELMO
ANNO

Io CC XXXIII,
C.

DET

LMVS MVNDT,
NSIS.

ADRVM,
GABRIEL. ALEX.

